

- การจัดเวทีสรุปบทเรียนในวันที่ 6 หรือ 7 กรกฎาคม 2545 ให้ติดต่อสอบถามประธานบริหาร อบต.คงใหญ่เพื่อขอใช้สถานที่
- การวางแผนร่วมกันในการทำงานการประชุม โครงการวิจัยฯ กับศูนย์ประสานงานสกว.
- แนวการเขียนสรุปการประเมินรายงานความก้าวหน้า
  1. รวบรวมข้อมูล
    - ข้อมูลที่บันทึกไว้แล้ว เช่น บันทึกการ ไปดูงาน บันทึกการประชุม บันทึกการแลกเปลี่ยน
    - ข้อมูลที่ยังไม่บันทึก เช่น การถ่ายภาพ เทปบันทึกเสียง วีดีโอ ข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันทั้งในอดีตและปัจจุบัน การสัมภาษณ์
    - ข้อมูลจากผลการวิจัย เช่น จากแผนพัฒนาตำบลทั้ง 1 ปี และ 5 ปี
  2. วิเคราะห์ข้อมูล
  3. เอกสารอ้างอิง
- แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากทีมงาน
- สรุปและวางแผนงานเป็นช่วง ๆ
- ปัญหาและอุปสรรค การทำงานของทีมวิจัยมาทำงานไม่ตรงเวลา ขาดการทุ่มเทในการให้ความร่วมมือและขาดจิตสำนึก

การประชุมครั้งที่ 9 เดือน กรกฎาคม 2545

การประชุมจัดขึ้นในวันที่ 11 กรกฎาคม 2545 เวลา 10.00 น. ณ ศูนย์ประสานงานโครงการวิจัยฯ บ้านทองหลาง มีนายบุญเรือง ขางเครือ เป็นประธานมีผู้เข้าร่วมประชุม 8 คน ไม่มาประชุม 4 คน เลิกประชุมเวลา 12.30 น.

ผลการประชุม

- ประธานแจ้งประชุมเรื่องสาเหตุที่ไม่ได้เข้าประชุมจัดเวทีสรุปบทเรียน 5 อบต. ณ อบต.คงใหญ่ เพราะติดประชุมเครือข่ายป่าชุมชนภาคอีสาน
- กำหนดเวลาในการประชุม ประชุมทีมวิจัยประจำเดือนทุกวันที่ 5 ของทุกเดือน
- ค่าตอบแทนผู้ที่ไม่เข้าร่วมประชุม
- สรุปงานที่ผ่านมาเพื่อจัดทำเป็นรูปเล่ม
- สรุปเรื่องการเงินที่ใช้จ่ายในแต่ละกิจกรรม
- กำหนดเวลาที่จะเดินทางไปทุ่งกุลาร้องไห้
- กำหนดวันที่ 14 กรกฎาคม 2545 เวลา 15.00 น. ที่ศูนย์ประสานงานวิจัยป่าชุมชน โลกใหญ่ ต. โลกสีทองหลาง

- เรื่องสืบเนื่องจากวาระที่ 1 เรื่อง ค่าใช้จ่ายในการประชุมหัวละ 100 บาท
- แบ่งทีมงานในการจัดทำกิจกรรม อบต.พบประชาชน
- กิจกรรมที่ 4 มอบให้นายกำจัด ศรีธรรม จัดเวทีสรุปบทเรียนจำนวน 4 ครั้ง
- กิจกรรมใหญ่ จัดเวทีสรุปบทเรียนที่ อบต.คงใหญ่มอบให้ อาจารย์สุรพันธ์ พินิจธนสาร เป็นผู้รับผิดชอบ
- จัดเวที อบต.พบประชาชน ต.โคกสีทองกลาง วันที่ 20 กรกฎาคม 2545 เวลา 09.00 น. ผู้รับผิดชอบ
  1. นายวรวิทย์ ทัดดาอามาตย์
  2. นายอรุณศักดิ์ ประชายะกา
  3. นางสาวกรกนก จันทจิต
 ต.แค้น วันที่ 23 กรกฎาคม 2545 เวลา 09.00 น. ผู้รับผิดชอบ
  1. นายพัลลภ วัฒนจำ
  2. อาจารย์คงฤทธิ์ บัวบุญ
 ต.คงใหญ่ วันที่ 24 กรกฎาคม 2545 เวลา 09.00 น. ผู้รับผิดชอบ
  1. อาจารย์สุรพันธ์ พินิจธนสาร
  2. นายกำจัด ศรีธรรม
  3. นางสาวนงลักษณ์ วรรณปะเก
 ต.หวาย วันที่ 25 กรกฎาคม 2545 เวลา 0.900 น. ผู้รับผิดชอบ
  1. นายบุญเรือง ขางเครือ
  2. นายสละ แดงอ่อน
 ต.หนองแสง วันที่ 26 กรกฎาคม 2545 เวลา 09.00 น. ผู้รับผิดชอบ
  1. นายจักรพงษ์ สุทธิประภา
  2. นายคงฤทธิ์ บัวบุญ
 กิจกรรมลำจัดประชุม 5 ตำบล คือ อบต.พบประชาชน 10,000 บาท ค่าเอกสาร 9,000 บาท
- เรื่องอื่น ๆ
- ปัญหาและอุปสรรค คณะทำงานวิจัยฯ ตีตารางกิจกรรมมาประชุมไม่ครบ

การประชุมครั้งที่ 10 เดือน ตุลาคม 2545

การประชุมจัดขึ้นในวันที่ 15 ตุลาคม 2545 เวลา 10.00 น. ณ สถานีอนามัยบ้านคงใหญ่ มี นายบุญเรือง ขางเครือ เป็นประธาน มีผู้เข้าร่วมประชุม 8 คน ไม่มาประชุม 4 คน เลิกประชุมเวลา 12.30 น.

ผลการประชุม

- ประธานกล่าวแนะนำอาจารย์เพลินพิศ เข้าร่วมสังเกตการณ์เพื่อทำงานวิทยานิพนธ์ต่อปริญญาโท จากบ้านศรีสุข กันทรวิชัย และกล่าวแนะนำที่ปรึกษาทีมงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราม และให้ทีมงานแนะนำตัวเอง
- กล่าวถึงข้อตกลงระหว่างทีมงานวิจัยว่าให้มีการประชุมทุกวันที 5 ของทุกเดือนให้จัดให้มีการประชุมให้ได้ทุกเดือน ให้เน้นสัญญาประชาคม
- เลขานุการแจ้งแผนงานที่ได้ดำเนินการผ่านมาแล้ว 6 เดือน ได้จัดทำอะไรบ้าง
- ข้อมูลที่ยังขาดไม่ชัดเจน
- แสดงทรัพยากรป่า ความหนาแน่นของป่า แหล่งน้ำ สัตว์
- แสดงการเข้าไปใช้ประโยชน์ทำกิจของชาวบ้าน
- แสดงเส้นทางเข้าออก
- แสดงพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม
- การจัดการดูแลป่าในอดีต
- การใช้ประโยชน์
- การจัดการดูแลป่าในชุมชน
- การใช้ประโยชน์
- สภาพปัญหา
- สรุป
  1. ประชุมทีมงานวิจัยทำข้อมูลสนับสนุนแนวคิดของ อบต.และชุมชน
  2. ประชุมทีมงานวิจัยทำข้อมูลสถานการณ์
  3. สำรวจป่า
  4. บวชป่า
  5. ประชุมป้องกันไฟป่า
  6. คณบดี (คัดเลือกคนในหมู่บ้านเป้าหมาย 19 หมู่บ้าน) สรุปบทเรียน
  7. เวทีทำแผน อบต.ร่วมกับชาวบ้าน
  8. เวทีเสนอแผนต่อ อบต.
  9. เผยแพร่ข้อมูล
- ปัญหาและอุปสรรค ทีมงานวิจัยติดภาระกิจในหน้าที่ ติดการเข้ารับการอบรมสัมมนา

การประชุมครั้งที่ 11 เดือนพฤศจิกายน 2545

การประชุมจัดขึ้นในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2545 เวลา 13.00 – 17.00 น. ณ บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 3 ตำบลคงใหญ่ เลิกการประชุมเวลา 19.00 น.

ผลการประชุม

- เรื่องประธานแจ้งให้ทราบ และเรื่องรับรองการประชุมครั้งที่แล้ว (รับรอง)
- เรื่องสืบเนื่องจากประชุมครั้งที่แล้ว (ยกไปวาระที่ 4)
- เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา
- การจัดทำงานวิจัยตามแผนงานกิจกรรมการวิจัย โดยให้ดำเนินกิจกรรมที่ 4,5,9,10 โดยใช้งบประมาณที่เหลือจากงวดที่ 1
- การจัดทำกิจกรรมประชุมคณะกรรมการป่าโคกใหญ่ เพื่อจัดทำแผนงานร่วมกับ อบต. และองค์กรชุมชน
- การจัดทำงานวิจัยสรุป วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ป่าโคกใหญ่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อรวบรวมเพิ่มเติมข้อมูลสถานการณ์ป่าโคกใหญ่ (กิจกรรมที่ 5) โดยดำเนินการของทีมวิจัย ผู้รู้หรือแกนนำชุมชนประมาณ 40 คน
- ปัญหาและอุปสรรค คณะทำงานวิจัยฯ มาประชุมไม่ตรงเวลาและยังขาดประชุม

การประชุมครั้งที่ 12

วันที่ 21 ธันวาคม 2545 ประชุมที่บ้านเลขที่ 44 ม. 3 ต.คงใหญ่ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม มีผู้เข้าร่วมประชุม 5 คน เริ่มประชุมเวลา 10.00 น. – 13.00 น.

ผลการประชุม

- ปัญหาการประชุมของทีมวิจัย เกิดจาก ภาระกิจของนักวิจัยและมีการแบ่งหน้าที่ยังไม่เหมาะสม
- กำหนดการแบ่งเงินค่าตอบแทนใหม่โดยให้ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่มาก ได้รับค่าตอบแทนสูงกว่านักวิจัยคนอื่น
- ปรับโครงสร้างใหม่โดยปัจจุบัน ทีมวิจัยมีผู้ปฏิบัติงาน 5 คน คือ
  1. นายบุญเรือง ยางเครือ
  2. นายกำจัด ศรีธรรม
  3. นายสุรพันธ์ พินิจธนสาร
  4. นายพัลลภ วัฒนจำ
  5. นางสาวนงลักษณ์ วรรณปะเก
- ที่ประชุมเสนอให้ นายสมเกียรติ คามะปะโนมาทำหน้าที่เลขาคณะ และปรับ นายวรวิทย์ ทัดทาอามาตย์

ปัญหาอุปสรรค

- การกิจของนักวิจัยมีมาก
- การทำหน้าที่ของนักวิจัยแต่ละคนยังไม่ชัดเจน
- เลขาทีมวิจัยปฏิบัติงานล่าช้า

แนวทางแก้ไข

- ปรับโครงสร้างทีมวิจัยใหม่

การประชุมครั้งที่ 13

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2546 ประชุมที่บ้านคุณนงลักษณ์ วรรณปะเก หมู่ที่ 3 ตำบลคงใหญ่ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม มีผู้เข้าประชุม 7 คน ประชุมตั้งแต่เวลา 10.00 น. ถึงเวลา 14.00 น.

ผลการประชุม

กำหนดการจัดกิจกรรมของทีมวิจัยที่จะทำต่อประกอบไปด้วย กิจกรรมการติดตามเร่งรัดหนี้สิน กิจกรรมการกำหนดระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่า กิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาป่าชุมชน โศกใหญ่ให้หมู่บ้านรอบบ้านและองค์กรชุมชนต่าง ๆ รอบป่าจัดส่งข้อมูลตามต้องการ โครงการเสนอมายังทีมวิจัย ณ 31 กรกฎาคม 2546 และแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามหนี้สิน

การประชุมครั้งที่ 14

ประชุมวันที่ 8 กรกฎาคม 2546 ณ ศูนย์ประสานงานฯ บ้านหนองโจด ต.แคน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม เริ่มเวลา 10.00 น. – 13.00 น.

ผลการประชุม

ให้คณะกรรมการหมู่บ้านรอบป่าที่มีเขตติดต่อพื้นที่เข้าออกป่าพิจารณาสร้างป้อมยาม เก็บเงินค่าบำรุงรักษาจำนวน 9 จุด

คณะกรรมการบริหารฯ ดำเนินการจัดทำกฎการใช้ประโยชน์จากป่านำเสนอให้นายอำเภอ วาปีปทุมลงนามประกาศใช้

การเก็บเงินค่าบำรุงป่า ให้ดำเนินการจัดสรร แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

50% ให้เป็นเงินบำรุงหมู่บ้านที่ตั้งป้อมยาม

20% ให้ส่งเป็นเงินบำรุงป่า

30% ให้เป็นค่าใช้จ่ายกรรมการประจำป้อมยาม

กิจกรรมติดตามหนี้สินให้จัดส่งหนังสือแจ้งให้ทราบและดำเนินการเก็บครั้งนี้ด้วย

อุปสรรคปัญหา ผู้เข้าร่วมประชุมล่าช้าไม่ตรงเวลา และไม่เข้าร่วมประชุมจำนวนมาก

การประชุมครั้งที่ 15

ประชุมวันที่ 22 กรกฎาคม 2546 ตั้งแต่เวลา 14.00 น. – 16.00 น. ณ ร้านค้าชุมชนบ้านโลก
สะอาด ณ ต.แคน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม มีเจ้าหน้าที่จาก สกว. ภาคเข้าร่วมประชุมด้วย 4 คน

ผลการประชุม

สถานการณ์ทั่ว ๆ ไปในปัจจุบันของป่าชุมชนโลกใหญ่ มีปัญหาในเรื่องความไม่ชัดเจนของ
เงินต่าง ๆ คณะกรรมการที่เลือกตั้ง / แต่งตั้งตามโครงสร้างใหม่ยังไม่พบบทบาทหน้าที่ตัวเอง

การดำเนินงานกิจกรรมของคณะวิชัย ที่ทำอยู่มีความล่าช้าให้ดำเนินการตามแผนงานกิจกรรมที่
วางไว้อย่างเต็มที่ .

ปัญหาอุปสรรค ภาระหน้าที่ของทีมวิชัยค่อนข้างมาก

การประชุมครั้งที่ 16

เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2546 เริ่มเวลา 10.00 น. – 14.30 น. ณ บ้านเลขที่ 44 ม. 3 ต.คงใหญ่
อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม มีผู้ประชุม 5 คน

ผลการประชุม

ให้นางสาวนงลักษณ์ วรรณปะเก รับผิดชอบการทำเอกสารการเงิน ตรวจสอบให้ถูกต้อง
ครบถ้วน

แบ่งงานคณะวิชัยใหม่ดังนี้

1. นายบุญเรือง ขางเครือ	เป็นหัวหน้าทีมวิชัย
2. นายกำจัด ศรีธรรม	เป็นรองหัวหน้าทีม
3. นายพัลลภ วัฒนขำ	เป็นผู้ประสานงาน
4. น.ส.นงลักษณ์ วรรณปะเก	เป็นบัญชีการเงิน เก็บข้อมูล
5. นายสมเกียรติ คามะปะโน	เป็นเลขานุการ
6. นายสุรพันธ์ พิณจิณสาร	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กำหนดวันเสาร์แรกของทุกเดือนเป็นวันประชุมประจำของทีมวิชัย และได้ออกหนังสือเชิญ
ขบวนจะมีการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มประชุมเวลา 09.00 น. สถานที่ บ้านเลขที่ 44 ม. 3 ต.คงใหญ่ อ.
วาปีปทุม

อบต.หวายมีปัญหามา ในการจัดเก็บค่าบำรุง จึงแจ้งงดการจัดเก็บค่าบำรุงทั้งหมด 9 จุด

การประชุมครั้งที่ 17

ประชุมวันที่ 6 ธันวาคม 2546 ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ 3 ต.คงใหญ่ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
เวลา 10.00 น. – 12.00 น. มีผู้เข้าประชุม 4 คน

ผลการประชุม

ให้กรรมการป่าและทีมวิจัยเสนอข้อมูลการทำวิจัยเครือข่ายป่า ต่อศูนย์ประสานงานวิจัย
ท้องถิ่นมหาวิทยาลัย (Node)

อำเภอวาปีปทุม โดยนายวิโรจน์ มีแก้ว พร้อมให้การสนับสนุนการเดินทางสำรวจแนวเขตป่า
กับทีมวิจัย

ได้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ประกาศ กฎการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนโลกใหญ่ 9 ป้าย ๙
ละ 500 บาท

ปัญหาอุปสรรค ทีมวิจัยเข้าประชุม ไม่ครบ

ประชุมครั้งที่ 18

ประชุมเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2547 บ้านดงใหญ่ ต.ดงใหญ่ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
ประชุมเวลา 16.00 – 18.00 น. มีผู้เข้าประชุม 5 คน

ผลการประชุม

- ป้ายประชาสัมพันธ์ยังไม่เสร็จแล้วก่อนการติดตั้ง ให้ประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน
รอบป่าทราบก่อน
- การติดตามหนี้สินจำนวน 2 ครั้ง ยังไม่ได้รับจากผู้กู้ยืม
- นายอำเภอยังไม่สามารถกำหนดวันเดินทางสำรวจแนวเขตป่าได้ ทีมวิจัยจะยังมีการ
จัดทำกิจกรรมร่วมกับอำเภอวาปีปทุม

อุปสรรคปัญหา

- มีวิจัยมาไม่ครบ
- การทำบันทึกข้อมูลจากรายงานการประชุมไม่ค่อยละเอียดเท่าที่ควร
- เลขที่ประชุมบันทึกไม่ค่อยเนื่องส่วนใหญ่มักติดภารกิจเดิม

การประชุมครั้งที่ 19

วันที่ 6 มกราคม 2547 บ้านเลขที่ 44 ม. 3 ต.ดงใหญ่ อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม ตั้งแต่เวลา
16.00 – 18.00 น. มีผู้เข้าประชุมประมาณ 3 คน

ผลการประชุม

- กิจกรรมทำเสร็จสิ้นแล้ว ในงวดที่ 2 ประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1,2,4,6 ให้จัดเก็บ
รวบรวมข้อมูลเพื่อเขียนรายงาน
- จะแก้ไขกฎระเบียบในเรื่องการใช้ประโยชน์จากป่าใหม่
- ให้จัดทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำแผนปี 2547 – 2548 ของป่าโลกใหญ่ทั้ง 5
อบต.

- จ่ายค่าตอบแทนของทีมวิจัยจำนวน 3 เดือนแรกของงวดที่ 2 จะจ่ายอีกที่เหลือเมื่อส่งฉบับสมบูรณ์ และ สกว.ภาคอนุมัติ

อุปสรรคปัญหา ทีมวิจัยเข้าประชุมไม่ครบ

การประชุมครั้งที่ 20

ประชุมวันที่ 22 มกราคม 2547 ณ ศูนย์ประสานงานป่าชุมชนโลกใหญ่ บ.หนองโจด ค. แคน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม มีผู้เข้าประชุมจำนวน 47 คน ประชุมตั้งแต่เวลา 10.00 – 13.00 น.

ผลการประชุม

- มีนายทุนและเจ้าของที่ดินทำการบุกรุกพื้นที่ป่าโดยสร้างข้าวสาลี ในนโยบายการแปลงทรัพย์สินให้เป็นทุน คณะกรรมการบริหารป่าได้ทำการยับยั้งการทำดังกล่าว
- นายอำเภอวาปีปทุม กล่าวถึงการบุกรุกตามที่มีการรายงานให้แจ้งนายอำเภอรอบได้ทันที
- กำหนดการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานวิจัยและกิจกรรมของป่าชุมชนโลกใหญ่ในงานออนซอนกลองยาว ระหว่างวันที่ 12 – 16 มีนาคม 2547 ณ ที่ว่าการอำเภอวาปีปทุม โดยใช้เงินทุนวิจัยจำนวน 10,000 บาท
- กำหนดการจัดเก็บเงินกู้ยืม ให้กรรมการที่เป็นลูกหนี้ที่ชำระเงินคืนเป็นตัวอย่างนำร่อง
- แบ่งงวดการชำระเงินคืนของลูกหนี้ให้ชัดเจน บอกวัตถุประสงค์ของเงินที่เก็บได้จะเอาไปทำอะไร
- การแก้ไขปัญหา การเงิน ค่าบำรุงป่าให้ตำรวจอาสาเข้ามาบริหารจัดการแทน แต่ต้องดูที่ความสมัครใจ และจัดสรรเงินที่เก็บได้ใหม่ดังนี้

50%	ให้กรรมการป้อมยาม
30%	ให้บำรุงหมู่บ้านที่ตั้งป้อมยาม
20%	บำรุงป่าชุมชนโลกใหญ่

 จัดทำและให้ติดบัตรประจำตัวผู้จัดเก็บ โดยดำเนินการต่อไปในข้อกำหนดเดิม หากผลการประชุมของตำรวจอาสา เป็นดังข้อเสนอของคณะกรรมการบริหารป่าชุมชนโลกใหญ่

อุปสรรคปัญหา

- การจดบันทึกข้อมูลไม่ละเอียด
- เลขาไม่เข้าร่วมการประชุม

กิจกรรมที่ 2 การประชุมร่วมกรรมการบริหารป่าชุมชนกับทีมวิจัยและองค์กรอื่น จำนวน 5 ครั้ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกำหนดแผนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกรรมการบริหารป่าชุมชนโคกใหญ่ กรรมการระดับหมู่บ้าน ทีมวิจัย และองค์กรต่าง ๆ รอบป่า
2. เพื่อนำเสนอข้อมูลปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ในการทำวิจัย และในการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการบริหารป่าชุมชนโคกใหญ่
3. เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่ให้อยู่ในแนวทางเดียวกัน

ผลสืบเนื่องจากการจัดเวทีเสนอผลการศึกษาข้อมูลของทีมวิจัย ทำให้มีแผนปฏิบัติงานร่วมกันว่าควรจะได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนโคกใหญ่ขึ้น เพื่อให้กลไกการทำงานขององค์กรอนุรักษ์ป่าโคกใหญ่ได้ขับเคลื่อนงานต่อไปภายใต้ความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย จึงได้มีการประสานงานให้จัดการประชุมและจะมีการประชุมกันอย่างต่อเนื่องต่อไป โดยมี รายละเอียดการประชุมทั้ง 5 ครั้ง มีดังนี้

การประชุมครั้งที่ 1 จัดเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2546 ณ วัดบ้านหนองโจด ต.แคน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม เวลา 10.30 น. มีผู้เข้าประชุม 59 คน นายบุญเรือง ขางเครือเป็นประธาน เลิกประชุม เวลา 14.00 น.

ผลการประชุม

- มีการจัดโครงสร้างคณะกรรมการชุดใหม่ โดยดำเนินการตามข้อเสนอในแนวทางที่ 2 ประกอบไปด้วย คณะกรรมการบริหาร มีองค์ประกอบคือ คณะกรรมการชุดต่าง ๆ 8 คณะคือ
  1. กรรมการฝ่ายส่งเสริม
  2. กรรมการฝ่ายป้องกันรักษาป่า
  3. กรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุน
  4. กรรมการฝ่ายตรวจสอบ
  5. กรรมการฝ่ายปฏิบัติ
  6. กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์
  7. กรรมการที่ปรึกษา
  8. สำนักเลขานุการกรรมการบริหาร
- แนวทางในการสรรหาคณะกรรมการประกอบไปด้วย คณะบุคคลที่มาจากองค์กรต่าง ๆ ฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้
  1. จากผู้นำชุมชนรอบป่า 20 หมู่บ้าน

2. ผู้นำเยาวชน
3. ผู้นำองค์กรชุมชน
4. จากโรงเรียนรอบป่า

โดยกำหนดส่งรายชื่อจากหมู่บ้านต่าง ๆ หมู่บ้านละ 10 ชื่อ ภายในวันที่ 10

กุมภาพันธ์ 2546

- แนวทางการทำงานของคณะกรรมการชุดใหม่ให้ทำงาน 3 ส่วนไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ

- ภาระที่ 1 จัดตั้งกรรมการติดตามหนี้สินของกองทุนหมุนเวียนป่าชุมชนโคกใหญ่
- ภาระที่ 2 ดำเนินการพัฒนา และงานอนุรักษ์ป่า
- ภาระที่ 3 จัดหาแหล่งเงินทุนมาสนับสนุนทั้งจากองค์กรในเขตรับผิดชอบและแหล่งทุน

ภายนอก

อุปสรรคปัญหา

- คณะกรรมการยังมีความขัดแย้งกัน
- การจัดการ ปัญหาหนี้สินอยู่ในสภาพเรื้อรัง ยากแก่การแก้ไข
- ผู้เข้าร่วมประชุมมีน้อย

การประชุมครั้งที่ 2 ประชุมวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2546

ณ วัดบ้านหนองโจด ต.แคน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม มีผู้เข้าประชุม 59 คน เริ่มประชุม

เวลา 10.30 น. ถึงเวลา 14.00 น.

ผลการประชุม

- การจัดสรรรถจักรยานสองล้อจำนวน 10 คัน ได้มอบให้หมู่บ้านต่าง ๆ รอบป่า 10 หมู่บ้าน ๆ ละ 1 คน
- การจัดตั้งคณะกรรมการตามโครงสร้างใหม่ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการบริหาร 1 ชุด	จำนวน 16 คน
2. คณะกรรมการประชาสัมพันธ์	จำนวน 16 คน
3. คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริม	จำนวน 16 คน
4. คณะกรรมการฝ่ายการเงิน จัดหาทุน	จำนวน 12 คน
5. คณะกรรมการฝ่ายกฎหมาย	จำนวน 11 คน
6. คณะกรรมการที่ปรึกษา	จำนวน 24 คน
7. คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ	จำนวน 16 คน
8. คณะกรรมการฝ่ายรักษาป้องกันป่า	จำนวน 200 คน

- งานเร่งด่วนที่คณะกรรมการชุดใหม่ต้องดำเนินการคือ การตั้งแหล่งเงินทุนภายใน (อบต.) และการจัดสรรงบประมาณมาดำเนินการตาม โครงการพื้นฐานที่จำเป็นคือ ถนนทางเข้าศูนย์
- การจัดทำระบบประปาใช้ภายในศูนย์ และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของป่าชุมชน โศกใหญ่อย่างต่อเนื่อง
- กำหนดการประชุมของคณะกรรมการป่า เดือนละ 1 ครั้ง

อุปสรรคปัญหา

- ผู้เข้าร่วมประชุมน้อย
- การนำเสนอแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมยังไม่กว้างขวางเพียงพอ

การประชุมครั้งที่ 3 ประชุมร่วม คณะกรรมการป่าชุมชน วันที่ 29 มิถุนายน 2546 ประชุม เวลา 10.30 – 13.00 น. มีผู้เข้าร่วมประชุม 7 คน

ผลการประชุม

- คณะกรรมการป่าจะจัดตั้งป้อมยามจัดเก็บเงินค่าบำรุงการใช้ประโยชน์จากป่า โดยเน้นผู้คนที่มาจากนอกเขต 20 หมู่บ้านรอบป่า คนละ 5 บาท
- กำหนดให้มีการประชาสัมพันธ์ผู้อยากไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ รอบป่า และใกล้เคียง ให้มีความเข้าใจก่อน
- จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ติดให้ทั่วถึงทั้ง 9 จุด ที่จะสร้างป้อมยาม

อุปสรรคปัญหา

- มีผู้เข้าร่วมประชุมน้อยเกินไป
- การจัดทำเอกสารเผยแพร่ไม่ได้ดำเนินการ จึงเกิดความขัดแย้งกัน

การประชุมครั้งที่ 4 กิจกรรมประชุมร่วมคณะทีมวิจัยกับกรรมการติดตามหนี้สิน วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2547 ณ ศูนย์ป่าชุมชนดงใหญ่ เริ่มเวลา 10.00 – 13.00 น. มีผู้เข้าร่วมประชุม 10 คน

ผลการประชุม

- ให้คณะกรรมการร่วมกับทีมวิจัยเตรียมจัดงานร่วมกันในงานออนซอนกลองยาว ชาววาปี ของอำเภอลำทะเมนชัย ระหว่างวันที่ 12 – 16 มีนาคม 2547 โดยใช้เงินทุนวิจัย 10,000 บาท
- ให้ป้อมยามที่จัดเก็บเงินค่าบำรุงรักษาจัดสรรเงินทั้งหมดตามข้อกำหนดและจัดทำบัญชีให้ชัดเจน

- กำหนดให้คณะกรรมการติดตามเร่งรัดหนี้สินประชุมวางแผนกันเองในกลุ่ม จัดทำรายละเอียดการจัดเก็บแผนงานการทำงานให้เสร็จ ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2547
- ให้คณะกรรมการบริหารป่าชุมชนโคกใหญ่นำเสนอบัญชีเงินกู้ของส่วนกรรมการเก็บเงินในระยะแรก จำนวนเงินทั้งหมด บัญชีเงินฝาก ต่อที่ประชุมเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

อุปสรรคปัญหา

- การนำเสนอข้อมูลมีไม่ครบ
- ผู้เข้าร่วมประชุมมีน้อยเกินไป

การประชุมครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2547

ที่ห้องประชุมใหญ่ อำเภอวาปีปทุม เริ่มประชุมเวลา 10.30 – 13.30 น. มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 85 คน

ผลการประชุม

- คณะกรรมการป่าจะส่งโครงการเพื่อขอรับเงินสนับสนุนจาก UNDP จำนวน 1 โครงการระยะเวลาปฏิบัติงาน 24 เดือน วงเงินงบประมาณ 3 ล้านบาทถ้วน
- การติดตามหนี้สินได้เงินมาทั้งสิ้นจำนวน 12,140 บาท
- กำหนดการจัดส่งโครงการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาในปี 2548 ภายในวันที่ 10 เมษายน 2547
- กำหนดการจัดกิจกรรมเวทีใหญ่ประชาพิจารณ์ร่างแผนวันที่ 19 เมษายน 2547 ณ ลานวัดบ้านหนองโจด ต.แคน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
- กำหนดกิจกรรมการเดินสำรวจป่าแบบมีส่วนร่วมในวันที่ 19 เมษายน 2547 ให้ส่งรายชื่อกรรมการเข้าร่วมหมู่บ้านละ 10 คน รวม 200 คน กิจกรรมที่ปฏิบัติในขณะเดินสำรวจแนวเขตป่าคือ คัดป่ายประชาสัมพันธ์กลุ่มละ 10 ปาย ทาสีต้นไม้ที่อยู่ในเขตแนวป่าด้วยสีขาวยและตรวจสอบการบุกรุกการทำลายการลักลอบตัดไม้สภาพทั่ว ๆ ไปของป่าด้วย

กิจกรรมที่ 3 การประชุมวิเคราะห์ข้อมูลมือสอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมแผนพัฒนาตำบล 1 ปี แผน 5 ปีของอบต. 5 อบต. รอบป่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่
2. เพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาในแผนพัฒนาตำบล 5 อบต. ที่มีส่วนให้การสนับสนุนและความสำคัญต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่มากน้อยเพียงใด
3. เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอโครงการ กิจกรรมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่ ต่อคณะกรรมการบริหารป่าชุมชนโคกใหญ่
4. เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำร่างแผนพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่ในลำดับต่อไป

การดำเนินกิจกรรมประชุมสรุปวิเคราะห์ข้อมูลมือสองนี้ไม่ได้มีขั้นตอนการทำงานเพียงการประชุมเท่านั้น แต่มีการรวบรวมข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งการสัมภาษณ์เพิ่มเติม และการวิเคราะห์จากเอกสาร การสรุปวิเคราะห์ข้อมูลทำการวิเคราะห์ใน 2 ส่วน คือ 1)การดำเนินงานของอบต. ในการสนับสนุนการพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่ที่ผ่านมา 2)การวิเคราะห์แผนพัฒนาตำบล 1 ปี และแผนพัฒนาตำบล 5 ปีของอบต. รายละเอียดมีดังนี้

1) การดำเนินงานของ อบต. ในการสนับสนุนการพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่ที่ผ่านมา พบว่าจากการสร้างความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการป่าและ อบต. ทั้ง 5 แห่งนั้นเป็นเพียงการเชิญให้ประธานบริหารหรือผู้แทน อบต. เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแต่ยังไม่เคยเป็นผู้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาป่าโคกใหญ่โดยตรง มีเพียง อบต.แคนที่ให้การสนับสนุนงบประมาณให้กับคณะกรรมการป่าเพื่อใช้เป็นค่าเหมารถเดินทางไปเข้าเฝ้าสมเด็จพระบรมราชินีนาถในการเข้ารับพระราชทาน ธง ณ ตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร

และนอกจากนี้ยังพบว่า มี ส.อบต.บางส่วนที่ยังไม่เข้าใจว่าการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าโคกใหญ่เป็นงานของคนกลุ่มหนึ่งเท่านั้น เขาไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาขาดการประสานงานหรือยังให้ อบต.มีส่วนร่วมน้อย แต่ปัจจุบันคาดว่า ส.อบต.เกิดความเข้าใจมากขึ้น อีกทั้งมีระบุไว้ในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน

2) การวิเคราะห์แผนพัฒนาตำบล 1 ปี และแผนพัฒนาตำบล 5 ปีของอบต. มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ จากแผนพัฒนาตำบลทั้ง 5 ตำบลร่วมกัน ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ คณะทำงานวิจัยได้ทราบข้อมูลแผนงานการพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับงานทรัพยากรสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ซึ่งใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมระหว่างวันที่ 1 – 31 ธันวาคม 2544

ขั้นตอนและผลการดำเนินกิจกรรม

1) กำหนดผู้รับผิดชอบประสานงาน 5 อบต. โดยกำหนดผู้รับผิดชอบประสานงานรวบรวมแผนพัฒนาตำบลจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 5 อบต. ดังนี้

- นายพัลลภ วัฒนจำ

รับผิดชอบประสานงาน อบต.แคน

- นายจักรพงษ์ สุทธิประภา	รับผิดชอบประสานงาน อบต.หนองแสง
- นายสละ แสงอ่อน	รับผิดชอบประสานงาน อบต.บ้านหวาย
- นายเชาว์ไชยพงศ์ คำพันธ์	รับผิดชอบประสานงาน อบต.ดงใหญ่
- นายอรุณศักดิ์ ประชายะกา	รับผิดชอบประสานงาน อบต.โคกสีทองกลาง

2) รวบรวมแผนพัฒนาตำบล 1 ปี และ 5 ปี ของอบต. หลังจากที่ผู้รับผิดชอบผู้ประสานงานแต่ละท่านได้รับมอบหมายแล้วนั้น ได้ดำเนินการประสานงานกับแต่ละ อบต.เพื่อรวบรวมแผนพัฒนาตำบล 1 ปี และแผนพัฒนาตำบล 5 ปี

3) ประชุมวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนทั้ง 5 อบต.ในวันที่ 2 ธันวาคม 2544 เวลา 10.30 น. ณ วัดบ้านหนองโจด ตำบลแคน อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเชิญตัวแทน ส.อบต.แต่ละตำบลละ 5 คน เข้าร่วมประชุมกับทีมวิจัย รวมทั้งสิ้น 39 คน มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 24 คนดังนี้

ส.อบต. แคน ได้แก่

1. นายณรงค์ หมูเฮี้ยว
2. นายสมบุญ ะปะพันธ์
3. นายบุญถม สิริบุญคุณ
4. นายบุญถิ่น พิมพ์บาล
5. นายสุวรรณ เนาว์แก้ว

ส.อบต.หนองแสง ได้แก่

6. นายกิตติชัย สุวรรณพันธ์
7. นายสุชาติ ปะมาคะเต
8. นายวิธวัฒน์ สวาศรี
9. นายทองดี สืบสุนทร
10. นายทองดี ปะกิริกะ

ส.อบต.โคกสีทองกลาง ได้แก่

11. นายดาว ปะนะสุเน
12. นายสมัย ปะบัวบาน
13. นายคำรณ ปะมาคะเต
14. นายสมัย ปะสังคะเต
15. นายสมพงษ์ ปะกิตา

ส.อบต.ดงใหญ่ ได้แก่

16. นายเสถียรพงษ์ แคนสุข
17. นายบุญจิต ธรรมสา
18. นายพิชิตชัย วรรณปะกา

19. นายสมเกียรติ คามะปะโน

20. นายสวรรค์ มะปะวัน

ส.อบต.หวาย ได้แก่

21. นายอุคร ประดิษฐ์

22. นายประดิษฐ์ ประโยชน์

23. นายสายเพชร ครองสิงห์

24. นายทองอุ่น ประกอบสิงห์

ผลการประชุม สามารถวิเคราะห์แผนงานด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในแผนพัฒนาตำบล 1 ปี แผนพัฒนาตำบล 5 ปี ของ อบต. ต่าง ๆ ทั้ง 5 อบต. ได้โดยมีขั้นตอนคือ ได้รวบรวมแผนงานสิ่งแวดล้อมจากแผนฯ มาตั้งวิเคราะห์และสรุปผลกิจกรรมมีรายละเอียดดังนี้

ตำบลหวาย

1. โครงการอบรมให้ความรู้จัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ปี 2546
2. โครงการล้อมรั้วป่าสาธารณะ ปี 2546
3. โครงการปลูกป่าที่สาธารณะ ปี 2547
4. โครงการสนับสนุนอนุรักษ์ป่าชุมชน ปี 2545 – 2549
5. โครงการจัดตั้งชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 2545

ตำบลโคกสีทองหลวง

1. โครงการปลูกป่าและป้องกันไฟป่า ปี 2545
2. โครงการฝึกเยาวชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี 2545

ตำบลคงใหญ่

1. โครงการสนับสนุนกลุ่มอนุรักษ์ (ป่าชุมชนคงใหญ่) ปี 2545

ตำบลหนองแสง

1. โครงการปลูกป่าชุมชน ปี 2545 – 2549
2. โครงการจัดแนวเขตที่สาธารณะประโยชน์ ปี 2545 – 2549
3. โครงการอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติปี 2545 – 2549

ตำบลแคน

1. โครงการส่งเสริมอนุรักษ์ป่าชุมชน ปี 2545

ตารางสรุปวิเคราะห์แผนงานของอบต.ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าโคกใหญ่

ชื่อโครงการ	อบต.ที่ดำเนินการ					รวม
	แคน	หนองแสง	ห้วย	ดงใหญ่	โคกสีฯ	
1.ส่งเสริมอาสาสมัครป้องกันไฟป่า	/					1
2.ปลูกป่าให้มีป่าชุมชน	/	/	//			4
3.อนุรักษ์ป่าชุมชน	/		/			2
4.โครงการปลูกไผ่	/					1
5.โครงการจัดทำแนวเขตที่สาธารณะ		/	/			2
6.โครงการฝึกอบรมสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์		/		/	/	3
7.โครงการอุดหนุนจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์			/			2
8. โครงการป้องกันการบุกรุกป่า						1
รวม	4	3	5			16

สรุปผลการวิเคราะห์ จากตาราง

1) ลักษณะของโครงการ จะเห็นได้จากแผนฯ 5 อบต. รวมทั้งหมด 16 โครงการมีลักษณะโครงการเดียวกัน 8 โครงการ โดยมีโครงการที่ อบต. ให้ความสำคัญและดำเนินการมากกว่าโครงการอื่น ๆ คือ โครงการปลูกป่าชุมชนรวม จำนวน 4 ครั้ง ในการดำเนินกิจกรรมหรือคิดเป็นร้อยละ 25 ของโครงการทั้งหมด รองลงมาได้แก่ โครงสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนโครงการที่ อบต. จัดทำน้อยที่สุดอย่างละ 1 ครั้ง คือ โครงการอาสาสมัครป้องกันไฟป่า โครงการปลูกไผ่ และโครงการป้องกันการบุกรุกป่า ซึ่งอาจมีสาเหตุที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มีอุปสรรคในเรื่องงบประมาณสนับสนุนอาสาสมัครฯ การปฏิบัติหน้าที่จึงไม่เข้มงวดจริงจังและขาดความต่อเนื่องสำหรับโครงการปลูกไผ่นั้นเป็นโครงการที่หน่วยงานอื่นขอสนับสนุนมาอาจจะยังไม่เห็นความสำคัญจึงไม่ได้กำหนดลงไปในแผนฯ ส่วนโครงการป้องกันการบุกรุกป่านั้น นับได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญค่อนข้างจะเป็นปัญหาที่ต้องอาศัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานมาร่วมมือกันดำเนินการจึงจะเป็นผลดี ทั้งนี้อำนาจการป้องกันปราบปรามองค์กรท้องถิ่นมีอยู่นั้นหรือแม้กระทั่งคณะกรรมการป่าเองก็ตาม ไม่สามารถดำเนินการได้เองโดยลำพังหากปราศจากการรองรับของหน่วยงาน องค์กรราชการอื่นที่อยู่ในระดับสูงขึ้นไป อย่างไรก็ตามโครงการที่จะเป็นแรงหนุนนำให้

คนในท้องถิ่นเกิดการหยุดยั้งการบุกรุกป่าเองก็ยังมีอยู่และดำเนินการ โดย อบต. จำนวน 3 อบต. ด้วยกันก็คือ โครงการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ ซึ่งถ้าดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องแล้ว ผลที่ตามมาจะเกิดประโยชน์ต่อไปยังโครงการอื่น ๆ อีกมากมายและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมก็จะหมดไปด้วยตัวของมันเอง อันเป็นการยุติในปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืน

2) ระยะเวลาดำเนินการ โครงการที่จะจัดบรรจุลงในแผนพัฒนาตำบลทั้ง 5 ปี มีระยะเวลาดำเนินการ พ.ศ. 2545 – 2549 จำนวน 9 โครงการ จากจำนวน 16 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 56.25 และจัดทำโดย อบต. ทั้ง 5 อบต. หรือร้อยละ 100 ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับงานอนุรักษ์ป่าชุมชน มุ่งสร้างจิตสำนึก พยายามให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน โดยมีความหวังที่จะให้เป็นแหล่งอาหารของชุมชนอย่างอุดมสมบูรณ์ตลอดไป

3) การค้นหาแนวทางการจัดการ รูปแบบการบริหารจัดการของป่าชุมชนนั้น จากแผนดังกล่าวเห็นได้มีความพยายามจัดทำแนวเขต ล้อมรั้วแนวป่า หรือหาแนวป้องกันการบุกรุกที่เป็นรูปแบบที่ถาวรแต่ก็เป็นปัญหาที่ค่อนข้างจะแก้ไขยาก หากให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเองคำถามที่ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ว่า “จะมีวิธีการใดที่จะจัดทำแนวเขตป่าชุมชน โศกใหญ่ที่ถูกต้องและถาวร” แม้ในระดับ อบต.เอง การจัดการเรื่องนี้ก็เป็นปัญหาหนักที่ต้องขบคิด โดยเฉพาะความเกี่ยวข้องในเรื่อง อำนาจหน้าที่ในการเข้าไปจัดการและที่สำคัญ งบประมาณในการดำเนินการนั้นค่อนข้างจะมาก ซึ่งอาจจะเกินกำลังของ อบต.ตามศักยภาพที่มีอยู่เพียงน้อยนิดในสภาวะปัจจุบัน งบประมาณในการดำเนินการ

4) งบประมาณตามแผนพัฒนาตำบล 5 ปี มียอดรวมทั้งสิ้น 2,270,000 บาท ซึ่งถ้ามองเปรียบเทียบกับกิจกรรมที่ดำเนินงานแล้วงบประมาณเท่านี้คือ ได้มาน้อยมากในการจะนำมาปฏิบัติจริงเพื่อให้ได้ผลจริงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ เพราะว่าการดำเนินงานของกิจกรรมบางกิจกรรมนั้น เป็นการสร้างในเรื่องค่อนข้างยากถ้าเทียบกับการทำกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมกว่า เช่น การปลูกป่า การล้อมรั้วเขตแนวป่า ซึ่งมองเห็นชัดเจนกว่าได้ผลหรือไม่ได้ผลหลังการทำกิจกรรมนั้น ๆ เสร็จสิ้นไปแล้ว

5) วัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ จาก 5 อบต. ต้องการให้เกิดความสำนึกในการอนุรักษ์ป่า ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ต้องการให้ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ไม่ถูกบุกรุก การทำแนวเขต และการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่า ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ต้องการให้ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ไม่ถูกบุกรุก การทำแนวเขต และการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับคืนความอุดมสมบูรณ์ และที่สำคัญคือ ให้คนในท้องถิ่นของตนและผู้ใช้ประโยชน์จากป่ารู้ถึงคุณค่า เกิดแนวในการอนุรักษ์ที่แท้จริง อันเป็นเป้าหมายที่จะทำให้เกิดความยั่งยืนของการอนุรักษ์ป่าอย่างถาวรตลอดไป

6) การวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาจากแผนงานพัฒนาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 อบต.หวาย เป้าหมาย ให้ประชาชนมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งอาหารของชุมชน
 อบต.โคกสีทองหลาง สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 อบต.ดงใหญ่ ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปศุสัตว์ทดแทน
 อบต.หนองแสง สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ต้องการให้ธรรมชาติคงสภาพอยู่ และ
 ปรับปรุงให้ดีขึ้น

อบต.แคน เป้าหมาย ต้องการให้ธรรมชาติคงสภาพเดิม ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมสนับสนุน
 การปลูกป่าชุมชนและในที่สาธารณะ การป้องกันการทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติ และ
 สร้างจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

สรุปผลกิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลมือสอง

จากกิจกรรมที่ได้ดำเนินการร่วมกันมาทั้งหมด พบว่า อบต.ทั้ง 5 อบต. ได้ให้ความร่วมมือ
 ในการจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี คณะทีมวิจัยได้รับทราบสถานการณ์เดิม แนวความคิด
 ของ อบต. ชัดเจนจนถึงสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้สามารถรู้แนวทาง รู้แนวความคิดของ อบต.
 เพื่อจะนำไปสู่การจัดการดำเนินการในกิจกรรมของโครงการวิจัย ลำดับต่อไปรวมทั้งการปรับ
 กิจกรรมที่เหมาะสมนำไปสู่การหาคำตอบที่ถูกต้องแม่นยำมีความสมบูรณ์และเป็นจริงของ
 โครงการวิจัยในที่สุด

สรุปการวิเคราะห์จากแผนงานพัฒนาระยะ 1 ปี และ 5 ปี

จากแผนพัฒนาดำบล ทั้ง 5 ตำบล รอบแนวป่าชุมชนโคกใหญ่ จะเห็นได้ว่าการกำหนด
 เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกใหญ่
 สร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นกิจกรรมเป้าหมายทางตรงโดยระบุชัดเจนในการกำหนดขอบเขต
 การจัดทำโครงการและเป็นกิจกรรมทางอ้อมที่ไม่ได้ระบุว่าเป็นพื้นที่ของป่าชุมชนโคกใหญ่ แต่ก็เป็น
 การสร้างแนวความคิดอนุรักษ์ป่า สิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นในระยะยาว

เป็นที่น่าสังเกตว่าในองค์การบริหารส่วนตำบลแคน ซึ่งมีพื้นที่แนวป่าชุมชนโคกใหญ่มาก
 ที่สุด มีหมู่บ้านที่รายรอบป่าถึง 8 หมู่บ้าน จากจำนวน 20 หมู่บ้าน ที่ติดแนวป่า ในแผนพัฒนาดำบล
 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 นั้น ได้ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ส่งเสริมสภาพแวดล้อมไว้มาก และในแผนประจำปี แผน 5 ปี
 มีโครงการที่บรรจุไว้ในกรอบงบประมาณมาดำเนินการน้อยมาก ทำให้เกิดข้อคิดว่ามีปัญหอะไร
 เกิดขึ้นกับแนวความคิดของราษฎรในพื้นที่ต่อป่าชุมชนโคกใหญ่

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมศึกษาดูงาน “การจัดการป่าแบบมีส่วนร่วมระหว่าง อบต. และองค์กรชุมชน”
4 ครั้ง

ตามแผนงาน/กิจกรรมของโครงการวิจัยฯ ได้กำหนดการศึกษาดูงาน จำนวน 4 ครั้ง ที่ป่าซังใหญ่ (มีจำนวนผู้ไปศึกษาดูงานครั้งละ 50คน) ตำบลขามเปี้ย อำเภอดงรัก จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งในระยะเวลา 6 เดือน (ธันวาคม 2544 – พฤษภาคม 2545) ที่ผ่านมาทางโครงการได้มีกิจกรรมศึกษาดูงาน 1 ครั้ง ได้แก่ การศึกษาดูงานป่าชุมชนซังใหญ่เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2545 เวลา 05.30 น.

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์นอกพื้นที่ 2) เพื่อจัดการจัดการบริหารจัดการป่าที่สมบูรณ์แล้ว 3) เพื่อจัดทำแผนทรัพยากรแบบมีส่วนร่วมระหว่าง อบต. ทั้ง 5 อบต. 4) สร้างความเข้าใจในการดำเนินงานกิจกรรมร่วมกันทั้ง 5 อบต. และค้นหาแนวทางการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

เมื่อมีการกำหนดการศึกษาดูงานขึ้นแล้วนั้น คณะทำงานประสานงานเพื่อการศึกษาดูงานมีขั้นตอนการดำเนินงาน สรุปตามตาราง ดังนี้

ตารางสรุปขั้นตอนการเตรียมการศึกษาดูงาน

วันเดือนปี	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
20 พ.ย. 2544	ติดต่อประสานงานทางโทรศัพท์และไปด้วยตนเอง	เพื่อทำความเข้าใจ รู้จักกับเส้นทาง	2,000 บาท	วรวิทย์
22 พ.ย. 2544	ประชุมปรึกษาหารือกับทีมวิจัยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ	เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน	3,000 บาท	คำจิด วรวิทย์จักรพงษ์
24 พ.ย. 2544	ติดต่อประสานงานกับ 5 อบต. วันเวลาที่ขึ้นรถ	เพื่อความชัดเจนในการไปดูงานที่ป่าชุมชนซังใหญ่		วรวิทย์
26 ธ.ค. 2544	แบ่งการดูงานออกเป็น 2 กลุ่ม คือ บริหารจัดการและแบบปฏิบัติการ	-เพื่อทราบถึงบริหารจัดการ -เพื่อทราบถึงแผนการปฏิบัติอย่างยั่งยืน		วรวิทย์
26 ม.ค. 2545	ออกเดินทางเวลา 05.30 น.	-เพื่อศึกษาดูงานที่ป่าซังใหญ่ ต.ขามเปี้ย อ.ดงรัก พืชผล จ.อุบลราชธานี	14,880 บาท	การเงิน ข้อมูล
รวม			19,880 บาท	

ผลการศึกษาฐานที่ป่าชุมชนช้างใหญ่

ในการศึกษาฐานครั้งนี้เป็นการศึกษาฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดูแลป่าโดยองค์กรชุมชน มีผู้เข้าร่วมศึกษาฐาน รวม 66 คน ประกอบด้วย

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ตำบล ทั้ง 5 อบต. รวม	44 คน
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน	6 คน
3. กรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน โกลใหญ่	5 คน
4. ข้าราชการครู	2 คน
5. คณะทำงานโครงการวิจัยฯ	7 คน
6. คณะเจ้าหน้าที่ สกว.	2 คน

ออกเดินทางจากศูนย์ประสานงานโครงการวิจัย บ้านทองหลาง อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม เวลา 05.30 น. โดยรถบัส – แอร์ธรรมชาติ ใช้เส้นทาง อำเภอลำปาง – ร้อยเอ็ด – ยโสธร – อ.พนา – เข้าเขตป่าชุมชนช้างใหญ่ จ.อุบลราชธานี ถึงป่าช้างใหญ่ เวลา 11.00 น. โดยประมาณ ระหว่างเดินทางพักรับประทานอาหารเช้าเวลา 08.30 น.

สภาพปัญหาอุปสรรค

1. งบประมาณที่กำหนดไว้ในแผน / กิจกรรมน้อย ไม่พอกับการจัดกิจกรรม
2. คณะทำงานวิจัยฯ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่มีเวลาเนื่องจากมีงานประจำ
3. เป็นช่วงเวลาที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอลำปาง จะต้องเตรียมการจัดงานออนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้าน เป็นงานประจำปีของอำเภอ
4. การติดต่อประสานงานไม่สะดวก
5. ป่าช้างใหญ่จำเป็นต้องแบ่งเวลาให้องค์กรอื่น ๆ เข้ามาดูงานด้วย

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมการจัดเวทีสรุปบทเรียน จำนวน 4 ครั้ง

การจัดเวทีสรุปบทเรียน จำนวน 4 ครั้งนี้ทีมวิจัยสามารถจัดได้ครบทั้ง 4 ครั้ง โดยหมุนเวียนไปจัดที่ห้องประชุมสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 3 แห่ง ได้แก่ อบต.หวาย อบต.หนองแสง และอบต. โลกสีทองกลาง และตำบลแคนจัดไว้ที่บ้านหนองโจด การจัดเวทีสรุปบทเรียนมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสรุปบทเรียนที่ได้จากไปดงานที่ป่าซังใหญ่ 2) เพื่อให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เปรียบเทียบป่าซังใหญ่กับป่าชุมชนโคกใหญ่ 3) เพื่อให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้กำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ได้แก่ 1) ศูนย์ประสานงานป่าชุมชนโคกใหญ่ทำหนังสือประสานงานถึง องค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 5 ตำบล กำหนดการประชุมเวทีสรุปบทเรียนและเชิญร่วมประชุม 2) ติดต่อประสานงานคณะทีมวิจัยฯ ให้เข้าร่วมประชุมตามวัน เวลาที่กำหนด 3) เตรียมสถานที่ประชุมในแต่ละ อบต. 4) ดำเนินการประชุมตามแผน 5) สรุปบทเรียน 6) รายงานผล รายละเอียดแต่ละครั้งมีดังนี้

เวทีสรุปบทเรียนครั้งที่ 1 ตำบลแคน สถานที่วัดบ้านหนองโจด วันที่ 7 เมษายน 2545
ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 16 คน

ผลที่ได้ ได้บทเรียนในเรื่องการจัดการของกิจกรรมในการเดินทางไปดงานที่ป่าซังใหญ่ การเดินทางไปดงานที่ป่าซังใหญ่ จ.อุบลราชธานี ได้รู้แนวทางการจัดการที่ชัดเจนมีระบบที่ดี ป่าชุมชนโคกใหญ่ควรดำเนินการตามรูปแบบดังกล่าว

พบว่า ศูนย์ประสานงานป่าชุมชนโคกใหญ่ไม่มีคนดูแลประจำทำให้การติดต่อประสานงานไม่สะดวก ควรจะมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของเครือข่ายป่าชุมชนให้ชาวบ้านที่อยู่รอบป่า เข้าใจการจัดการบริหารและเพื่อให้เกิดจิตสำนึก และมีข้อเสนอว่ากลุ่มอนุรักษ์ควรมีองค์กรหลายองค์กร เข้ามาดูแลป่า

เวทีสรุปบทเรียนครั้งที่ 2 ตำบลหวาย สถานที่องค์การบริหารส่วนตำบลหวาย วันที่ 8 เมษายน 2545 ผู้เข้าร่วม 15 คน

ผลที่ได้รับ มีการสรุปกันว่า การจัดการป่าซังใหญ่ มีรูปแบบที่ดี มีความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการกับชุมชน และสภาพของป่าซังใหญ่มีคลองรอบป่าทำให้มีแนวป้องกันการบุกรุก และดูแลรักษาง่าย แต่อย่างไรก็ตามสภาพความอุดมสมบูรณ์ของป่า ยังมีน้อยกว่าป่าชุมชนโคกใหญ่ มีต้นไม้ไม่มากนักหลายกว่า

เกิดแนวความคิดในการจัดการป่าไม้ น่าจะแบ่งโซนของป่าอาจแบ่งให้ อบต. และ คณะกรรมการดูแลรับผิดชอบจะทำให้การจัดการง่ายขึ้น

เวทีสรุปบทเรียนครั้งที่ 3 ตำบลโลกสีทองกลาง สถานที่ องค์การบริหารส่วนตำบลโลกสีทองกลาง วันที่ 23 พฤษภาคม 2545 จำนวนผู้เข้าร่วม 18 คน

ผลที่ได้รับ สมาชิกที่เข้าร่วมเดินทางไปดูงานที่ป่าซังใหญ่ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ระบบการจัดการของคณะที่มวิชัยมีความบกพร่อง โดยเฉพาะเรื่องอาหาร

มีข้อเปรียบเทียบเรื่อง การดูแลอนุรักษ์ป่าซังใหญ่มีรูปแบบที่ชัดเจน แนวเขตของป่าชัดเจน มีคลองรอบป่าทำให้ดูแลรักษาได้ง่าย ป่าชุมชนโคกใหญ่ควรนำมาเป็นแนวปฏิบัติ คณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่ ควรจัดทำแนวเขตที่ชัดเจนและแบ่งเขตพื้นที่ของป่าให้แต่ละ อบต.รับผิดชอบดูแล และคณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกันกับ อบต. รวมทั้ง อบต. ทั้ง 5 อบต. ควรจัดทำ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของการใช้ป่าร่วมกัน นอกจากนี้มีข้อเสนอถึงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่ ควรกำหนดให้ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

เวทีสรุปบทเรียนครั้งที่ 4 ตำบลหนองแสง สถานที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง
วันที่ 27 พฤษภาคม 2545 จำนวนผู้เข้าร่วม 15 คน

ผลที่ได้รับ มีความเห็นว่า การบริหารจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่ยังมีรูปแบบไม่ชัดเจน ยังไม่มีความโปร่งใส ทำให้ไม่เกิดความเชื่อมั่นของชาวบ้านที่มีต่อคณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่

แนวเขตป่าชุมชนโคกใหญ่ไม่ชัดเจนหากสามารถกระทำได้ ควรดำเนินการตามแบบป่าซังใหญ่ ซึ่งมีการขุดคลองรอบป่า

ภายในป่าชุมชนโคกใหญ่ ยังไม่มีแหล่งน้ำทำให้ขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่มีแหล่งน้ำให้สัตว์ป่าได้อาศัยในการดำรงชีวิต

ควรจัดทำ กฎ ระเบียบ ดูแลป่าควรให้ อบต. 5 อบต. จัดทำร่วมกัน

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมจัดเวทีใหญ่สรุปบทเรียน จำนวน 1 ครั้ง

การจัดเวทีใหญ่สรุปบทเรียน ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2545 เวลา 09.00 น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ นายกำจัด ศรีธรรม รองหัวหน้าคณะทำงานวิจัยเป็นประธาน ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 71 คน เลิกเวลา 13.30 น.

วัตถุประสงค์ สรุปบทเรียนการทำงาน เช่น กรณี อบต.คงใหญ่และจากประสบการณ์ การศึกษาดูงานและกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนและวิธีการ ได้แก่ การประสานสมาชิก อบต.และตัวแทนจากองค์กรอื่นที่ร่วมศึกษาดูงานและคณะกรรมการป่าโคกใหญ่บุคคลที่สนใจ จำนวน 100 คน

ประชุมเตรียมทีมงานจัดสัมมนาได้จัดประชุม ณ ศูนย์ประสานงานโครงการวิจัยฯ บ้านทองหลาง ตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอบัวชุม จังหวัดมหาสารคาม วันที่ 25 มิถุนายน 2545 มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 13 คน ดังนี้ คณะทำงาน โครงการวิจัยฯ 9 คน อาจารย์ที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ สกว. รวม 4 คน และจัดเวทีสรุปบทเรียน

ผลการจัดเวที จัดประชุมบทเรียน มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 71 คน ประกอบด้วย คณะทำงานโครงการวิจัยฯ สมาชิก อบต. 5 อบต., คณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่, องค์กรชุมชน, ครู, อาจารย์ และ อสม. กิจกรรมคือ สรุปบทเรียนร่วมกัน โดยได้มีการอภิปราย ตอบคำถาม กรอกแบบสอบถาม

ก่อนถึงการสรุปบทเรียน คณะทำงานโครงการวิจัยฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบถึงความก้าวหน้าในการทำงานวิจัยฯ และแจ้งให้ทราบถึงกิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป

หลังจากนั้น ได้เชิญกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนคงใหญ่บรรยายถึงการอนุรักษ์ป่า และรูปแบบในการอนุรักษ์ให้แก่ผู้เข้าร่วมฟัง

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนคงใหญ่ได้มี นายประจัญ อาระหง์ กำนันตำบลคงใหญ่ ประธานกลุ่มอนุรักษ์ฯ นายสันติ โคตรสังข์ รองประธานฯ นายเขาวีไชยพงศ์ คำพันธ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ ประธาน มาพูดคุย ในเนื้อหาเรื่อง ประวัติความเป็นมาของป่าคงใหญ่ สภาพทั่วไป และการบริหารจัดการ

นายกำจัด ศรีธรรม ประธานในที่ประชุมได้เชิญนายประจัญ อาระหง์ กำนันตำบลคงใหญ่ และประธานคณะกรรมการป่าชุมชนคงใหญ่ได้บรรยายถึงป่าชุมชนคงใหญ่ ~

ความเป็นมาของป่าชุมชนคงใหญ่ ป่าชุมชนคงใหญ่มีพื้นที่ 757 ไร่ ตั้งคณะกรรมการขึ้นหมู่บ้านละ 15 คน อบต.มีหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าและสัตว์ป่า ได้จัดตั้งคณะกรรมการรักษาป่ามาแล้ว 4 – 5 ปี ให้ อบต. ทุก อบต. เขียนแผนการเพื่อจะดูแลรักษาป่า

นายสันติ โคตรสังข์ ได้พูดถึงเรื่องการจัดการบริหาร คณะกรรมการป่าชุมชนคงใหญ่ ป่ามีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โดยให้มีประธาน รองประธาน เลขานุการ เสร็จบุญ มีหมู่บ้านที่เข้าร่วม 14 หมู่บ้าน และจะต้องมีการดำเนินงานการจัดตั้งประธาน คณะกรรมการประจำหมู่บ้าน ไม่ต่ำกว่า 10 คน หลังจากได้เป็นรูปธรรม มีการส่งเสริมอาชีพเป็น

กลุ่มของแต่ละหมู่บ้าน ทำร่วมกันกับแม่ข่ายได้รับเงินจัดสรรจากกองทุนเพื่อสังคม (Sif) 740,000 บาท คือเงินให้เปล่า ได้รับเงินจัดสรรจากส่วนอื่นมีกองทุนเข้ามาส่งเสริมด้านกิจการ UNDP ของออสเตรเลียประมาณ 4 แสนกว่าบาท

การมีส่วนร่วมของชุมชน ครู ดำรวจ สถานีอนามัยกองทุนให้มาเข้าปีที่ 2 เข้าถึงมือผู้ได้รับผลประโยชน์การจัดทำในเรื่องของป่าเน้นปัญหาในเรื่องต่าง ๆ คณะกรรมการไม่สนใจในคำตอบแทน แต่คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ก่อนไม่มีป่า ชื่อเสียงไม่เกิดขึ้น พอมีเรื่องของป่าเกิดขึ้นเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้มีชื่อเสียง

กิจกรรมที่ทำ มีการบวชป่า ปลูกป่า สำรวจสมุนไพรว่ามีมากน้อยเพียงไร สิ่งให้เห็นและได้จัดตั้งแต่มีการดูแลจะไม่มีไฟไหม้ป่า ในเดือนเมษายน มีการจัดแนวกันไฟป่าและได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดีเกินความคาดหมาย

ประธาน อบต.คงใหญ่ การก่อสร้างป่า ผลงานก็เป็นของชาวบ้าน หรือชาวบ้านคงใหญ่ ได้รับเกียรติจากป่าไม้จังหวัด ได้รับรางวัลในการดูแลรักษาป่าให้เขียวจี ต้นปีที่ผ่านมามีสัตว์ป่า เช่น ไก่ป่าเข้ามาไว้ในป่า เพื่อเป็นการอนุรักษ์ในบริเวณรอบ ๆ ป่ามีชาวบ้านที่หาของป่ามาขายได้ประมาณ ปีละ 2 – 3 หมื่นบาท การอนุรักษ์ต้นยาสมุนไพร ถ้าได้รับการปรับปรุงในเรื่องสมุนไพรจะเป็นการดี การทำงานของ อบต.คงใหญ่จัดทำเป็นห้อง ได้แก่ เรื่องของป่าก็เป็นเรื่องของป่า 2) ศูนย์การเรียนรู้ 3) เรื่องของการเกษตร

ป่าชุมชนคงใหญ่ได้ดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ มีสมาชิก อบต. เป็นคณะกรรมการและดำเนินการเหมือนกับกรรมการชุดก่อนโดยได้ดำเนินกิจกรรมที่สำคัญดังนี้ คือ 1) จัดงบประมาณเพื่อการอนุรักษ์ป่าฯ ลงในแผนพัฒนา ระยะ 1 ปี และ 5 ปี 2) ให้ความร่วมมือกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าฯ เช่น การสำรวจพันธุ์พืชในป่า การสำรวจสมุนไพร 3) การทำแนวป้องกันไฟป่า การปลูกป่า การบวชป่า การอบรมเยาวชนเพื่อให้เกิดความสำนึกในการรักป่า 4) จัดสมาชิก อบต. เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้สนใจ นักอนุรักษ์ และกลุ่มองค์กรที่มาดูงาน

กิจกรรมที่ป่าคงใหญ่ดำเนินการผ่านมาในปี 2545 ได้แก่ การกำหนดแนวเขต การป้องกันไฟป่า ในปีนี้ได้จัดให้มีแนวป้องกันไฟป่า เป้าหมายในการจัดทำต้องการประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ในการจัดทำ 150 คน แต่มีผู้มาเข้าร่วมกิจกรรม 300 คน มีการสำรวจพันธุ์พืช และสมุนไพร คณะกรรมการอนุรักษ์ได้เข้าร่วมการทำหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่อง สมุนไพรในระดับมัธยมศึกษา มีการส่งเสริมอาชีพและส่งเสริมการศึกษา โดยขอความร่วมมือกับกองทุนส่งเสริมเพื่อสังคม (SIF) ได้จำนวน 740,000 บาท มีทั้งให้เปล่า เช่น ให้เป็นทุนการศึกษา ให้แก่คนชรา และส่งเสริมอาชีพคนละ 10,000 บาท 20 ราย

คำถาม/ข้อเสนอ

- ภูมิโงที่มีคณะวิจัยเกิดขึ้น เพื่อวิจัยปัญหา (คุณพ่อจันทา)

- ปัญหาที่เกิดขึ้นในป่าโคกใหญ่ มีไฟไหม้ป่า
- ป่าดงใหญ่ยังมีการตัดไม้ เจ้าหน้าที่ทำงานหรือไม่

ตอบ คุณสันติ ต่อไปนี้จะเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันดูแลเอามาแก้ไข ไม่ควรให้เฉพาะคณะกรรมการดูแล (เจอปัญหาก็มีการดักเตือนเหมือนกัน) ในเรื่องงบประมาณได้จัดงบประมาณส่วนหนึ่งในการดูแลป่า มีการออกป่าวันละ 5 คน ใน 1 เดือน มีจำนวน 10 คน มาตัดไม้ทำลายป่ามากมายในด้านทิศตะวันตก แต่ช่วงนี้ไม่ค่อยมี ตอนนั้นงบประมาณ 5,000 ใน 1 เดือน และเงินดังกล่าวได้หมดลงไปแล้วแต่ขอร้องให้ผู้ดูแลช่วยกัน แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องเขตที่ดินนิดหน่อย

แนะนำทีมหมอยา โดย นายประจัญ อาระห์ จำนวน 6 คน คือ นายบุญมี มูลศรีโคตร นายสมพร ไหปะโท นายสมหมาย ไหปะโท นายสัมฤทธิ์ วรรณปะเก นายจันดา คงชะสิงห์ นายจันทา ฟาลี

นำเสนอข้อมูลของทีมวิจัย ประธานได้เชิญ อาจารย์สุรพันธ์ เป็นผู้เสนอ สรุปความต้องการและปัญหาป่าชุมชนโคกใหญ่ โดยได้นำข้อมูลจาก 5 อบต. มาเพื่อให้ที่ประชุมวิเคราะห์ร่วมกัน ดังนี้

สรุปปัญหา	ความต้องการ
1. ปัญหาบทบาทการทำงานของคณะกรรมการป่า คณะกรรมการทำงานบ้าง ไม่ทำงานบ้าง ได้รับแต่งตั้งโดยไม่เต็มใจ	1. การจัดทำแผนประจำปีของ อบต. จะต้องร่วมมือกันในการจัดทำแผนกับคณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่
2. การตัดไม้ การลักลอบเก็บของป่า เช่น พืชพันธุ์หายาก สมุนไพร	2. ป่าชุมชนโคกใหญ่ควรมีการจัดการและการบริหารให้ดีขึ้นกว่าเดิม
3. แนวเขตไม่ชัดเจน	3. ป่าชุมชนโคกใหญ่ควรมีแนวเขตที่ชัดเจนและแบ่งเขตรับผิดชอบเป็นของแต่ละ อบต. ให้ได้พัฒนาและดำเนินการอนุรักษ์เอง มีจิตสำนึก และแนวทางพัฒนาให้ดีขึ้น
4. การทำงานของคณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่ยังไม่โปร่งใส ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในองค์กร	4. ในการพิจารณาออกกฎระเบียบในการอนุรักษ์ ดูแลป่าและทรัพยากรธรรมชาติ อบต. ทั้ง 5 อบต. ควรมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่ด้วย
5. ศูนย์ประสานงานอยู่ในที่ที่ไม่เหมาะสม อยู่ลึกเกินไป มีทางเข้าทางเดียว ไม่สะดวกในการติดต่อประสานงาน	5. คณะกรรมการดูแลป่าฯ ควรมีแนวปฏิบัติให้ชัดเจนและแต่งตั้งด้วยความเต็มใจ
	6. ป่าชุมชนโคกใหญ่ควรมีแหล่งน้ำเลี้ยงป่า หรือคลองรอบป่า เพื่อมีน้ำเลี้ยงป่าและเป็นแนวเขต
	7. การปิดป่าจะเกิดผลดีหรือผลร้าย ควรมีการปลูกป่าทดแทนป่าที่ถูกทำลาย

สรุปบทเรียนร่วมกัน จากการอภิปราย ตอบคำถาม และแบบสอบถามดังนี้

ป่าช้าใหญ่ และป่าดงใหญ่ มีการบริหารจัดการป่า เหมือนกัน และต่างกันอย่างไร

เหมือนกัน คือ 1) มีชนิดของไม้เหมือนกัน มีการสร้างกลุ่มอนุรักษ์ฯ ด้วยจิตสำนึก 3)

รูปแบบแนวปฏิบัติการทำงานเหมือนกัน 4) การจัดทำแผนเพื่อรองรับปีต่อ ๆ ไปเหมือนกัน

ไม่เหมือนกัน คือ 1) อบต. ไม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ 2) ป่าช้าใหญ่มีน้ำล้อมรอบง่ายต่อการดูแลรักษา 3) เนื้อที่ป่าช้าใหญ่มีวัดง่ายต่อการดูแลรักษา 4) ป่าช้าใหญ่มีต้นไม้ขนาดเล็กไม่มีต้นไม้ขนาดใหญ่เหมือนป่าดงใหญ่ 5) ป่าช้าใหญ่มีการดูแลการจัดการและบริหารเป็นการอนุรักษ์เพียงกลุ่มผู้นุรักษ์เล็ก ๆ 6) ป่าดงใหญ่เป็นป่าที่พืชพันธุ์หนาแน่นต้นไม้ใหญ่มีความสมบูรณ์มากกว่า 7) ป่าดงใหญ่มีการจัดการและบริหาร โดยองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรชุมชน

สรุปบทเรียนที่ได้รับ

1. ในการจัดทำแผนประจำปีของ อบต. จะต้องร่วมมือในการจัดทำแผนกับคณะกรรมการป่าชุมชน โกลใหญ่และบรรจบประมาณลงในแผนให้ชัดเจน
2. ป่าชุมชน โกลใหญ่ควรมีการจัดการและบริหารให้ดีขึ้น
3. ป่าชุมชน โกลใหญ่ควรมีแนวเขตที่ชัดเจนและแบ่งเขตความรับผิดชอบให้แต่ละ อบต. แต่ละ อบต. จะได้พัฒนาและดำเนินการอนุรักษ์เอง มีจิตสำนึก และแนวทางพัฒนาให้ดีขึ้น สั้นปีก็จะมีการประกวดและให้รางวัล

4. ในการพิจารณาการออกกฎระเบียบในการอนุรักษ์ดูแลป่าและทรัพยากรธรรมชาติ อบต. 5 อบต. ควรมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชน โกลใหญ่

5. การเลือกตั้งคณะกรรมการป่าชุมชน โกลใหญ่ ควรมีตัวแทนของ อบต. อย่างน้อย อบต. ละ 1 คน

6. คณะกรรมการดูแลป่าฯ ควรมีหน้าที่ในแนวปฏิบัติให้ชัดเจน
7. ป่า โกลใหญ่ควรมีแหล่งน้ำเลี้ยงป่า หรือคลองรอบป่าเพื่อเป็นแนวเขตและเลี้ยงป่า
8. ควรมีการประชุมกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวอยู่เรื่อย ๆ
9. จัดเอกสารเผยแพร่ เช่น แผ่นพับให้มาก เพื่อประชาชนจะได้อ่าน หรือป้ายขนาดใหญ่ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์

เรื่องอื่น ๆ

การจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมป่าชุมชนอย่างยั่งยืนของเครือข่ายป่าชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยเครือข่ายป่าชุมชน โกลใหญ่ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม ถ้ามีหมู่บ้านใดที่มีการจัดการอนุรักษ์ป่าต้องการอยู่ในเครือข่ายขอให้ยื่นความจำนงค์ได้ที่ประธานกรรมการป่าชุมชน โกลใหญ่

ประธานที่ประชุมกล่าวขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดี และหวังว่าคงได้รับความร่วมมือต่อไป

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมการจัดเวที อบ.ต. พบประชาชน

การจัดเวทีสัมมนา อบต. พบประชาชนจัดขึ้นทั้งสิ้น 5 ครั้ง คือ

วันที่ 25 ตุลาคม (หรือกรกฎาคม) 2545 อบต. หวาย (หรือ ณ วัดบ้านหนองโจ่ง ตำบลหวาย)

ผู้เข้าร่วม 43 คน

วันที่ 20 กรกฎาคม 2545 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลาง ผู้เข้าร่วม 35 คน

วันที่ 23 กรกฎาคม 2545 ณ วัดบ้านหนองโจด ตำบลแคน-ผู้เข้าร่วม 94 คน

วันที่ 28 กรกฎาคม 2545 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ผู้เข้าร่วม 53 คน

วันที่ 29 กรกฎาคม 2545 ณ วัดบ้านดอนหัน ตำบลคงใหญ่ ผู้เข้าร่วม 42 คน

วัตถุประสงค์สำคัญ ของการจัดเวที อบต.พบประชาชน คือ ต้องการที่จะทราบสถานการณ์ป่าโคกใหญ่และแนวคิดขององค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์ป่าโคกใหญ่

วิธีการ ขั้นตอน มีการประสานงานผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลและทีมวิจัยในแต่ละพื้นที่ เพื่อเตรียมการ

ผลของกิจกรรมแต่ละครั้ง มีรายละเอียดดังนี้

ตารางผลประชุมทีมวิจัยสรุป/วิเคราะห์แนวคิดของ อบต. องค์การชุมชนและชาวบ้านที่ได้จากการดำเนินงาน

ตำบล	สถานการณ์ปัญหา	แนวทางอนุรักษ์	พื้นที่ อบต.ที่มีปัญหา
โคกสีทองกลาง	1. การอนุรักษ์พื้นที่ป่าใช้เป็นที่ทำการเกษตร (ทำนา ปลูก ลิปดัส) 2. ดัดไม้ทำลายป่า แปรรูปเจ้าหน้าที่ชาวบ้านด้วยกัน 3. เก็บของป่าแบบไม่สนใจว่าจะเสียหายอย่างไร เช่น เก็บสมุนไพร ขุดเอาทั้งต้นแล้วไม่มีปลูกเพิ่ม เอาไปมดแดง โดยตัดไม้เป็นต้น 4. แนวเขตป่าโคกใหญ่ไม่ชัดเจน ทำให้บุกรุกง่าย 5. มีการนำรถยนต์เข้าไปในป่าเพื่อขนของป่าไม้ ฟืน อื่น ๆ ตลอดทั้งวัน 6. ศูนย์ประสานงานของป่าโคกใหญ่มีแห่งเดียวจึงน้อยเกินไป 7. ชาวบ้านรอบป่าไม่รู้จักรองสร้างสร้างตัวคณะกรรมการป่าโคกใหญ่ที่ปฏิบัติงานอยู่ว่ามีใครบ้าง มีบทบาทหน้าที่อย่างไร มีงบประมาณเท่าไร	1. กำหนดระยะเวลาการเปิดป่า อย่างน้อยปีละ 4 เดือน (ก.พ. - พ.ค.) เพื่อให้ช่วยการรักษาไฟป่า มดแดงมีมาก จะขยายแมลงต่าง ๆ ได้มากขึ้น ให้ต้นไม้เล็ก ๆ ได้ฟื้นตัว 2. ให้มีคณะกรรมการตรวจตรวจเข้า ออกเขตป่าโคกใหญ่ และห้ามนำรถเข้าไป 3. ตั้งศูนย์ประสานงานเพิ่มอย่างน้อย 1 ศูนย์ 4. ทำป้ายบอกแนวเขตและป้ายประชาสัมพันธ์กฎระเบียบข้อห้ามการใช้ประโยชน์จากป่าโคกใหญ่อย่างถูกต้อง ป้ายแผนที่ชัดเจน 5. ให้มีการชุดคลองรอบป่า เพื่อเป็นการกำหนดแนวเขตที่ชัดเจน ป้องกันการบุกรุกป่า 6. สร้างถนนเชื่อมระหว่างศูนย์ประสานงาน กับพื้นที่ภายนอกรอบป่า ทั้ง 5 ตำบลเพื่อให้การประสานงานระหว่างคณะกรรมการและชุมชนสะดวกขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น 7. จัดทำโครงสร้างของคณะกรรมการป่าให้ชัดเจน	1. อบต. โคกสีทองกลาง 2. อบต.หนองแสง 3. อบต.ดงใหญ่ 4. อบต.แคน 5. อบต.ห้วย

ตารางผลประชุมที่มีวิจัยสรุป/วิเคราะห์แนวโน้มของ อบต. องค์การชุมชนและชาวบ้านที่ได้จากการดำเนินงาน

ตำบล	สถานการณ์ ปัญหา	แนวทางอนุรักษ์	พื้นที่ อบต. ที่มี ปัญหา
หนองแสง	1. แนวเขตไม่ชัดเจน 2. คณะกรรมการปฏิบัติงานด้วยความไม่โปร่งใส 3. อำนาจการจัดการของคณะกรรมการไม่มีกฎหมายรองรับทำให้ไม่สามารถกำหนดการลงโทษหรือดำเนินการทางกฎหมายกับผู้บุกรุกป่าได้ 4. ไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการบริหารจัดการ เช่น ค่าตอบแทนอาสาสมัครป้องกันไฟป่า ค่าตอบแทนคณะกรรมการในการประชุม ค่าเดินทาง ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เอกสารเผยแพร่ 5. ประชาชนรอบป่ามีความเห็นแก่ได้ประโยชน์ส่วนตน เช่น ตัดไม้ขาย 6. ประชาชนรอบป่าไม่มีความสำนึก ไม่เข้าใจในการดูแลรักษาป่าที่ถูกต้อง 7. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการป่า การอนุรักษ์ที่ถูกต้อง ซึ่งที่ผ่านมาไม่มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในป่า เช่น กำหนดพื้นที่เก็บสมุนไพร พื้นที่เก็บเห็ด พื้นที่เก็บพืชิน	1. ทำถนนรอบป่าหรือปักหลักให้ชัด (ทำรั้วอย่างถาวร) เพื่อให้แนวเขตป่าใหญ่ชัดเจน 2. จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่า สร้างจิตสำนึกให้กับชาวบ้านรอบป่า ให้ชาวบ้านร่วมมือกันรักษาป่า 3. หาเงินงบประมาณสนับสนุนการดูแลอนุรักษ์ป่า 4. มีกฎหมายหรือองค์กรทางราชการรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ	ทั้ง 5 อบต. 1. อบต. โคกสีทองกลาง 2. อบต.หนองแสง 3. อบต.คงใหญ่ 4. อบต.แคน 5. อบต.หวาย

ตารางผลประชุมที่มีวิจัยสรุปวิเคราะห์แนวคิดของ อบต. องค์การชุมชนและชาวบ้านที่ได้จากการดำเนินงาน

ตำบล	สถานการณ์ ปัญหา	แนวทางอนุรักษ์	พื้นที่ อบต. ที่มี ปัญหา
ดงใหญ่	1. บุกรุกที่ดินใกล้ป่า 2. เงินกองทุนหมุนเวียนของป่าโคกใหญ่ ที่ได้รับมาเลี้ยงวัว ชวดสระ ไม่มีการส่งคืน ไม่มีการหมุนเวียน 3. คนทำลายป่าลักลอบแปรรูปไม้ไปขาย เหตุผลของการลักลอบตัดไม้เพราะความยากจน 4. ไม่เข้าใจการรักษาป่า เช่น หนีนการลักลอบตัดไม้ก็ไม่แจ้ง คณะกรรมการเพราะไม่เข้าใจ 5. ลักลอบเก็บสมุนไพรทั้งคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ เช่น หัวผง หัวกระเจียว 6. มีการเผาหญ้าเพื่อให้หญ้าเกิดขึ้นใหม่ให้วัวกิน แต่ถูกลามไหม้พื้นที่ป่า 7. ขาดการประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์จากป่า 8. ไม่เข้าใจคณะกรรมการป่า และบทบาทหน้าที่ของทีมงานวิจัยที่เข้ามาใหม่เป็นกลุ่มเดียวกับคณะกรรมการเดิมหรือไม่	1. ติดตามเงินกองทุนหมุนเวียนคืนมา 2. ของบประมาณเสริม 3. ขอเชิญคณะกรรมการชี้แจงเรื่องเงินกองทุนเพื่อเอาเงินคืน 4. ประชาสัมพันธ์ 5. ปรับแนวเขตให้ชัดเจน โดยสำรวจแนวเขตให้ชัดเจนและขุดคลองรอบป่า 6. ตั้งกฎระเบียบให้ชัดเจน 7. สร้างจิตสำนึกโดยเริ่มจากโรงเรียน 8. ตั้งกรรมการตรวจคนเข้าออกป่าและจัดอาสาสมัคร 9. จัดเวทีประชาคมสร้างความเข้าใจให้เข้ามาช่วยกันแก้ไข 10. จัดทำป้าย แผ่นพับ ป้ายอนุรักษ์ให้ทั่วถึง	

ตารางผลประชุมที่มทวิยสรูปวิเคราะห์แนวคิดของ อบต. องค์การชุมชนและชาวบ้านที่ได้จากการดำเนินงาน

ตำบล	สถานการณ์ ปัญหา	แนวทางอนุรักษ์	พื้นที่ อบต. ที่มี ปัญหา
แคน	- คณะกรรมการไม่มีอำนาจในการดูแลรักษาป่าชุมชน เช่น การจับกุมผู้บุกรุก - แนวเขตไม่ชัดเจน - จำนวนผู้คนเข้าไม่ใช้ทรัพยากรจากป่ามีมากทำให้ป่าเสื่อมโทรม - องค์กรท้องถิ่นเช่น อบต. ไม่ให้ความสนใจ - ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แนวคิดในการอนุรักษ์ - ประชาชนรอบป่าไม่เข้าใจ และไม่เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าแบบมีส่วนร่วม ทำให้ไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าร่วมกัน - ไม่มีนักอนุรักษ์ป่าที่ปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ขาดผู้นำ	- จัดทำป้ายประกาศกฎระเบียบทุกหมู่บ้านรอบป่า - มีกฎหมายชาวบ้านนอกพื้นที่ป่ามาใช้ประโยชน์จากป่า - จัดทำแนวเขตและปักเสาสร้างคอนกรีตถาวร - จัดประชุมอบรมประชาชนรอบป่าให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการอนุรักษ์ป่า - จัดสรรงบประมาณ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าอย่างต่อเนื่อง - ชุดคลองรอบป่าเพื่อกำหนดแนวเขตและป้องกันการบุกรุก - จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่ามาปฏิบัติหน้าที่โดยกำหนดค่าตอบแทนให้ชัดเจน - จัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินให้สามารถตรวจสอบได้	ทั้ง 5 อบต. - อบต. โคกสีทองกลาง - อบต.หนองแสง - อบต.คงใหญ่ - อบต.แคน - อบต.หวาย

ตารางผลประชุมที่มีวิทยากรวิเคราะห์แนวคิดของ อบต. องค์การชุมชนและชาวบ้านที่ได้จากการดำเนินงาน

ตำบล	สถานการณ์ปัญหา	แนวทางอนุรักษ์	พื้นที่ อบต. ที่มีปัญหา
หวาย	- การบริหารจัดการป่าของคณะกรรมการป่าไม่มีความชัดเจน - เส้นทางเข้าออกไม่สะดวกในการเข้าปฏิบัติงานของคณะกรรมการ - แนวเขตไม่ชัดเจน - มีการบุกรุก - ไฟป่า - ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือเนื่องจากไม่เข้าใจ และไม่มีการประสานงานระหว่างคณะกรรมการกับชุมชนรอบป่า - ไม่มีกฎหมายรองรับการทำงานของคณะกรรมการ - การเก็บหาของป่าแบบไม่อนุรักษ์ เช่น การตัดต้นผักหวานเอายอด - เอาเป้งมาโรยเพื่อต้องการใช้มดแดงแต่ทำให้มดแดงตาย - มาก เกรงจะสูญพันธุ์ - ขาดแคลนแหล่งน้ำในพื้นที่ป่า ทำให้พื้นที่ป่าไม่อุดมสมบูรณ์เท่าที่ควร - มีการทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูล รดรดสวนมาท เกิดปัญหาอากาศเป็นพิษ	- ปักแนวเขตให้ชัดเจน โดยการล้อมรั้วหรือขุดคลองรอบป่า - ปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมเพื่อฟื้นฟูสภาพป่า - อบรมให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ป่าเพื่อสร้างจิตสำนึก - อบรมอาสาสมัครป้องกันไฟป่า - ปลูกป่าไผ่รอบป่าตามแนวเขต - จัดประชุมคณะกรรมการและตัวแทนอนุรักษ์ป่า และตัวแทนรอบป่าอย่างสม่ำเสมอ - ทำถนนจากค้ำบตรอบป่าไปยังศูนย์ประสานงานในป่าเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ - จัดทำป้ายประกาศ ข่าวสารการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับป่าให้ชาวบ้านได้อย่างสม่ำเสมอ	ทั้ง 5 อบต. - อบต. โคกสีทองกลาง - อบต. หนองแสง - อบต. คงใหญ่ - อบต. แคน - อบต. หวาย

หลังจากการจัดเวที ทีมวิจัยได้มีการประชุมเพื่อสรุปวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ป่าชุมชนโลกใหญ่จากกิจกรรมเวที อบต.พบประชาชน

ทีมวิจัยได้นำเอาข้อมูลจากการสรุปวิเคราะห์แนวทางเพื่อจะได้นำเสนอ อบต.และ องค์การชุมชน ให้เพิ่มเติมหรือคิดค้นหาแนวทางที่เหมาะสมต่อไป

ผลการสรุปวิเคราะห์ของทีมวิจัย มีดังนี้

การนำเสนอข้อมูลของทีมวิจัยเริ่มต้นจากการนำเสนอแนวความคิดของ อบต.และองค์การ ชุมชนและหาข้อสรุปทีละเรื่อง ๆ ทั้งสิ้นจำแนกได้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ โครงสร้าง พื้นฐาน แนวเขตและการบุกรุก การบริหารจัดการ การปลูกจิตสำนึก และการประชาสัมพันธ์ รายละเอียดมีดังนี้

ก. ด้านงบประมาณ จากข้อมูลสรุปปัญหาด้านเศรษฐกิจ งบประมาณ ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็น ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในบางพื้นที่และได้รับงบจัดสรรให้ หรือไม่มีงบสนับสนุนเลย ซึ่ง ปัญหาเหล่านี้เกิดจากความ ไม่ชัดเจนของคณะกรรมการเกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณที่เคย ได้รับมักจะเป็นงบจากแหล่งทุนที่ทางคณะกรรมการขอรับความช่วยเหลือเป็นกรณีเฉพาะหรือเป็น โครงการในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งรายชื่อขององค์กรที่เคยให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติกิจกรรม ของป่าชุมชนโลกใหญ่มีดังต่อไปนี้

- องค์กรนานาชาติเพื่อร่วมพัฒนาประเทศไทย (PLAN)
- กรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและพลังงาน
- สำนักงานกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) (โครงการเมนู 4, โครงการ เมนู 5)
- องค์กร AUSAID
- องค์กร UNDP
- องค์กรบริหารส่วนตำบลแคน

หน่วยงาน / องค์กรเหล่านี้จะเป็นแหล่งเงินทุนชั่วคราวในระยะเวลาที่มีการของบประมาณ สนับสนุนเป็นโครงการ รายโครงการ เมื่อสิ้นสุดโครงการก็จะหยุดให้การสนับสนุน ปัญหาที่ ตามมาก็คือ ความไม่ต่อเนื่องของกิจกรรมและเกิดปัญหาความไม่ชัดเจน ในการตรวจสอบการใช้ จ่ายเงินทำให้มองงานว่าเป็นแหล่งแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มคนของคณะกรรมการประชาชน เกิดความไม่เชื่อถือในการปฏิบัติงานของกรรมการทั้งชุด การขอความร่วมมือจากรายรอบป่าเพื่อ ดำเนินงานต่อหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ต่อมา กลายเป็นเรื่องยากมีปัญหาคความไม่โปร่งใสใจกันโดย ตลอด

แนวทางการแก้ไขปัญหาก็ทางองค์การชุมชนและ ส.อบต. ได้นำเสนอคือ การหา งบประมาณมาสนับสนุนและให้้องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบจึงน่าจะเป็นแนวทางออกที่ดี

เนื่องจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเป็นตัวบังคับและควบคุมชัดเจน สามารถเข้าไปตรวจสอบได้

รายจ่ายประมาณการของคณะกรรมการป่าชุมชน โกลใหญ่ในรอบปี พอสรุปได้ดังนี้

1. ค่าตอบแทนอาสาป้องกันไฟป่า	30,000 บาท
2. กิจกรรมสร้างจิตสำนึก/อบรม	50,000 บาท
3. กิจกรรมการประชุมสัมพันธ	15,000 บาท
4. ค่าตอบแทนคณะกรรมการฯ	48,000 บาท

รวมค่าใช้จ่ายปีละ 143,000 บาท

หากมองที่มาของเงินงบประมาณจากองค์กรส่วนท้องถิ่นที่มีเขตพื้นที่ติดต่อกับป่าชุมชนคือ อบต. 5 แห่ง แล้วให้ทั้ง 5 อบต. จัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนเท่า ๆ กัน ก็จะได้รับเงินจาก อบต. ต่าง ๆ อบต. ละ 28,600 บาท ซึ่งเป็นวงเงินที่ไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับผลที่ได้รับจากการจัดบให้ทุกปี แต่จะทำอย่างไรให้องค์กรส่วนท้องถิ่นเหล่านี้มองเห็นความสำคัญและยอมจัดสรรงบประมาณนี้ให้อย่างต่อเนื่องทุกปี อย่างไรก็ตามแนวความคิดดังกล่าวที่ผู้นำเสนอเข้าสู่เวที อบต. พบประชาชนในทุก ๆ อบต. ได้แก่ สมาชิก อบต. จาก 5 อบต. นั้นเองจึงมีความเป็นไปได้สูงว่า หากคณะกรรมการป่าชุมชน โกลใหญ่แสดงถึงความชัดเจนในการปฏิบัติงานตลอดจนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความโปร่งใส ชักจูงผู้นำในชุมชน ผู้นำองค์กรต่าง ๆ ตลอดจน ราษฎรที่อาศัยอยู่รอบ ๆ ป่า ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรมภาพที่เคยติดลบในอดีตคงจะได้รับการแก้ไขและหันหน้ามาร่วมมือกันอนุรักษ์ผืนป่าของตนเองได้ในที่สุด

ข้อสรุปของทีมวิจัย คณะวิจัย มีความเห็นว่าแหล่งเงินทุนที่แน่นอนและชัดเจนที่สุดในการให้การสนับสนุนเงินงบประมาณให้กับคณะกรรมการป่าก็คือ อบต. แนวทางการของงบประมาณจาก อบต. นั้น น่าจะดำเนินการโดยการจัดทำวางแผนพัฒนาป่าชุมชนโครงการใหญ่โดยทำเป็นแผน 1 ปี และแผน 5 ปี อาศัยพื้นฐานข้อมูลจากกิจกรรมของป่า โกลใหญ่ที่ดำเนินการผ่านมาข้อมูลปัญหาต่าง ๆ และข้อมูลแผนพัฒนาของตำบลทั้ง 5 ตำบลเพื่อจะก่อให้เกิดความสอดคล้องกัน โดยจะต้องนำร่างดังกล่าวผ่านการจัดเวทีพิจารณาของประชาชนรอบป่า คณะกรรมการป่า แล้วจึงเสนอเข้าที่ประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 5 ตำบล หากสามารถดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว อบต. ทั้ง 5 อบต. ในฐานะเจ้าของพื้นที่และเป็นองค์กรที่จะต้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองอยู่แล้ว น่าจะไม่ปฏิเสธที่จะให้งบประมาณสนับสนุนตามข้อเสนอซึ่งเป็นข้อเสนอที่มาจากพี่น้องประชาชนรอบ ๆ ป่าและเป็นการจัดสรรงบประมาณเพื่อประโยชน์และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

ข. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. ถนนทางเข้า – ออกระหว่างศูนย์ประสานงานกับพื้นที่รอบป่า แนวคิดของ

ส.อบต. และชุมชนรอบป่าต้องการให้สร้างถนนจากตำบล 5 ตำบลมุ่งสู่ที่ทำการศูนย์ที่ตั้งอยู่กลางพื้นที่ป่าเพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงานและการเข้าไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยทั่วไปทัศนะของ ส.อบต. มีการมองในเรื่องของการพัฒนาเป็นประเด็นหลักทำให้อาจมองเลี้ยวเข้าไปว่า การดำเนินการก่อสร้างถนนโดยเฉพาะหากเป็นถนนที่ค่อนข้างถาวร เช่น ถนน คสล. ถนนลาดยางจะต้องมีการเปิดเส้นทางที่ค่อนข้างกว้างขวางในแง่ของความสะดวกสายนั่นถือว่าไม่เป็นอุปสรรคแต่การต้องเปิดเส้นทางกว้างนั้น ผลกระทบต่อการอนุรักษ์ป่าอย่างแน่นนอนไม่ว่าจะเป็นการตัดไม้ทำลายป่า ในเส้นทางที่ปรับเปลี่ยนใหม่ สิ่งเหล่านี้ก็จะมีผลข้างเคียงต่อระบบธรรมชาติเสมอ มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องสร้างเส้นทางอย่างถาวร ไปพื้นที่อนุรักษ์ป่าเมื่อเส้นทางคมนาคมสะดวกปริมาณการใช้ยานพาหนะก็ต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เป็นแรงจูงใจทำให้มีผู้คนเข้ามาในพื้นที่ป่าค่อนข้างมาก ซึ่งการเข้ามาอาจจะไม่เป็นผลดีต่อการอนุรักษ์ป่าด้านเดียว แต่จะเป็นการทำลายธรรมชาติ พื้นที่ป่าถูกใช้งานมากเกินไป ถนนจากพื้นที่ตำบลทั้ง 5 ตำบล จะนำคนเข้าสู่พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นอย่างแน่นนอน และส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติของป่าต่าง ๆ ถูกนำออกจากป่าเพิ่มขึ้นไปด้วย เป็นเงาตามตัวด้านเงินงบประมาณที่จะนำมาดำเนินการก่อสร้าง หากประมาณการอย่างคร่าว ๆ ระยะทางจากตำบลทั้ง 5 ตำบล ถึงศูนย์ประสานงานประมาณ 20 กม. ค่าก่อสร้างกิโลเมตรละ 100,000 บาท ก็จะใช้งบประมาณทั้งสิ้น 2,000,000 บาท หากเฉลี่ยจากงบ อบต. 5 อบต. เท่า ๆ กันก็จะใช้งบ อบต.ละ 400,000 บาท ซึ่งน่าจะกระทบต่อโครงสร้างการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีอยู่พอสมควร ซึ่งเป็นการยากต่อการที่จะอนุมัติจัดสรรมาดำเนินการ

ในแง่ของการอนุรักษ์นั้น เส้นทางที่มีอยู่และใช้สำหรับการคมนาคมในพื้นที่ป่าเขตอนุรักษ์นั้น ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดสร้างให้มีความถาวร ควรจะใช้เส้นทางที่ปรากฏอยู่เดิมโดยไม่กระทบกระเทือนต่อสภาพของป่ามากนัก ก็น่าจะเพียงพอ ประเด็นสำคัญก็คือ เส้นทางที่ใช้คมนาคม นั้น ใช้เพียงเพื่อให้สามารถสัญจรเข้าออกระหว่างพื้นที่รอบป่ากับศูนย์ประสานงานในป่าเท่านั้นเอง ไม่ใช่จะต้องก่อสร้างให้สามารถเดินทางเข้าออกอย่างรวดเร็วและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้รถสัญจรซึ่งน่าจะผิดวัตถุประสงค์ผิดเป้าหมาย พื้นที่ที่จะดำเนินการในลักษณะดังกล่าว

ข้อสรุปของทีมวิจัย สรุปความเห็นเห็นว่าเส้นทางคมนาคมที่มีอยู่ปัจจุบันเพียงพอ เหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อระบบนิเวศน์และสามารถใช้งานได้ตลอดปีไม่มีความจำเป็นต้องดำเนินการก่อสร้างใหม่แต่อย่างใด หากจะดำเนินการก็จะเป็นการซ่อมแซมในบางจุดและบางเวลาเท่านั้น

2.การขุดแหล่งน้ำ ปัญหาที่มีอยู่ของป่าชุมชนโคกใหญ่อีกประการหนึ่งก็คือ ภายในพื้นที่ป่าไม่มีแหล่งน้ำประกอบกับภูมิประเทศเป็นเนินสูงทำให้การเก็บกักน้ำตามธรรมชาติเกิดขึ้นน้อยมาก เพราะเมื่อมีน้ำจากฝนตก น้ำในพื้นที่ป่าจะไหลลงสู่พื้นที่รอบ ๆ ป่าเกือบจะทั้งหมดการดูดซึมลงสู่พื้นที่ภายในป่ามีปริมาณที่น้อย ทำให้ความชุ่มชื้นสภาพความสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ไม่มีความสมบูรณ์เท่าที่ควร ข้อเสนอของ ส.อบต. และชุมชนรอบป่าคิดว่า น่าจะทำการขุดคลองรอบป่าซึ่งจะทำให้เกิดผลดีสองประการคือ ประการแรก จะเป็นแหล่งกักน้ำสร้างความชุ่มชื้น และเกิดความอุดม

สมบูรณ์แก่พื้นที่ในป่าได้ และจะส่งผลดีต่อการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไปสัตว์ป่าจะได้อาศัยเป็นแหล่งหากิน ซึ่งจะทำให้มีปริมาณของสัตว์ป่าเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและชนิดของพันธุ์สัตว์
ประการที่สอง การขุดคลองรอบป่าจะเป็นการสร้างแนวเขตของป่าไม้อย่างชัดเจนและถาวร

จากข้อเสนอดังกล่าว ทำให้เกิดคำถามขึ้นมาอีกมากมาย ทั้งในแง่ของงบประมาณที่จะเอามาดำเนินการก่อสร้างว่าจะได้รับการสนับสนุนจัดสรรจากหน่วยงานใด เพราะโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่ใหญ่มากเกิดกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับ อบต. จะสามารถดำเนินการได้ สิ่งที่สำคัญก็คือ ปัญหาการชี้แจงเขตที่ชัดเจนของป่าโคกใหญ่เป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะละเอียดอ่อนและเป็นเรื่องใหญ่ (จะกล่าวในหัวข้อแนวเขต)

ทางออกข้อสรุปของทีมวิจัย คณะทีมวิจัยมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางที่ชุมชนเสนอ เนื่องจากเป็นโครงการที่ดำเนินการยากหรือแทบจะดำเนินการไม่ได้ การสร้างแหล่งน้ำน่าจะขุดเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กโดยใช้พื้นที่ที่เหมาะสม เพียงพอต่อปริมาณการใช้น้ำของสิ่งมีชีวิตในป่าไม่กระทบต่อการดำรงชีวิตอย่างเดิมหรือระบบนิเวศน์ตลอดจนไม่สิ้นเปลืองงบประมาณมากเกินไป และสามารถพัฒนานำมาใช้ในระบบประปาเพื่ออุปโภคบริโภคภายในศูนย์ประสานงานได้อย่างเพียงพอ ซึ่งจะแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ของศูนย์ได้อีกด้วย

3. สร้างศูนย์ประสานงานเพิ่มในปัจจุบันศูนย์ประสานงานป่าโคกใหญ่มี 1 แห่ง มีเส้นทางเข้าออก 2 ทางจากเขตพื้นที่ อบต. แคน และจากพื้นที่ อบต. โคกสีทองกลาง ข้อเสนอของชุมชนต้องการให้สร้างศูนย์ประสานงานเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการประสานงาน ตลอดจนการเข้าไปปฏิบัติกิจกรรมในพื้นที่ป่าซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการมีมากขึ้น โดยจะมีผลดีต่อการประสานงาน ประสานความร่วมมือกับประชาชนรอบ ๆ ป่า และเป็นการง่ายต่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของคณะกรรมการให้สาธารณะชนได้รับรู้

ข้อสรุปของทีมวิจัย ศูนย์ประสานงานป่าชุมชนโคกใหญ่ถือได้ว่าเป็นสถานที่ที่ใช้เป็นศูนย์รวมของกิจกรรมป่าชุมชนโคกใหญ่มาโดยตลอด มีความเป็นเอกลักษณ์บ่งบอกถึงความเป็นองค์กร ได้ชัดเจน เป็นที่ทำการสำนักงานของคณะกรรมการป่า ซึ่งมีความเป็นเอกภาพอยู่ในตัวของมันเอง หากมีการก่อสร้างศูนย์ประสานงานเพิ่มขึ้นอีก สิ่งที่จะมีผลตามมาอันดับแรกก็คือ งบประมาณจะวางแผนก่อสร้างศูนย์ใหม่ในพื้นที่ใดจึงจะเหมาะสมที่สุด ซึ่งไม่นับความมีเอกภาพที่จะเกิดขึ้นตามมา คณะกรรมการอาจจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ชุด หรือจัดตั้งขึ้นใหม่ อีก 1 ชุด เพื่อเข้าทำงานในศูนย์แห่งใหม่ หากเป็นเช่นนั้น งบประมาณประจำศูนย์ก็จะถูกคูณเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว ส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณของแหล่งเงินทุนทันที เพราะฉะนั้น ข้อควรกระทำในปัจจุบันและอนาคตก็คือ ทำให้ศูนย์ที่มีอยู่แล้วแสดงบทบาทแสดงศักยภาพให้ยังประโยชน์ต่อการพัฒนา การอนุรักษ์และกิจกรรมต่าง ๆ ของป่ามากที่สุด ประการสำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ต้องเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีบรรจุข้อมูลของป่าโคกใหญ่ทุกด้าน ทุกแง่มุม จนกลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชนในอนาคตให้จงได้ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เข้ามาศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับป่าโคกใหญ่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

และกว้างขวางในลักษณะที่ครบวงจรทั้งข้อมูลทางวิชาการและข้อมูลสภาพแวดล้อม ตามธรรมชาติ ไม่เฉพาะแต่ผู้ครอบป่าเท่านั้น แต่เป้าหมายมุ่งกว้างไปถึงสถาบันทางการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ค. แนวเขตและการบุกรุก ปัญหาแนวเขตเป็นปัญหาค่อนข้างใหญ่ มีผลกระทบมากมาย และเป็นปัญหาเรื้อรังแฉะมุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแต่สร้างความหนักใจในการดำเนินการของ คณะกรรมการจะระบุให้ชัดเจนและถูกต้องลงไปว่าแนวเขตของป่าโคกใหญ่อยู่ตรงไหน มีเพียง ข้อกำหนดที่บ่งบอกแต่ปริมาณของพื้นที่ป่าเท่านั้น ว่ามีพื้นที่ 4,266 ไร่ แต่จะทำให้พื้นที่ของป่า 4,266 ไร่ มีแนวเขตที่ถูกต้องชัดเจน โดยดำเนินการให้ถาวร แนวคิดดังกล่าวเกิดขึ้นมาไม่รู้กี่ปีแล้ว จนถึงปัจจุบันถ้าจะดำเนินการให้ถูกต้องจริง ๆ กลับไม่สามารถกระทำได้ ปัจจัยหลักของปัญหาก็คือ คนในพื้นที่รอบป่าที่แสดงกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของแต่ไม่ทราบในกรรมสิทธิ์ ที่ครอบครองว่าจะมี เอกสารสิทธิแสดงอย่างถูกต้องหรือไม่ ถ้ามีเอกสารสิทธิการตรวจสอบความถูกต้องก็ต้อง ดำเนินการ โดยหน่วยงานของรัฐ เช่น กรมที่ดิน กรมป่าไม้ กรมแผนที่ทหารบก ฯลฯ

เมื่อประชาชนรอบป่าส่วนหนึ่งถือว่าตัวเองมีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ดินก็ย่อมสามารถดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ดินของตนเองได้ไม่ว่าจะเป็นการถางป่า คัดไม้ ปลุกพืชอื่น ๆ รอบ ล้อมรั้ว ฯลฯ จากการสำรวจตัวเลขเนื้อที่ที่ถูกจับจองถือครองเป็นกรรมสิทธิ์พื้นที่รอบ ๆ ป่าถูกบุกรุกไปถึง 3,000 ไร่ แสดงถึงพื้นที่ป่าโคกใหญ่ที่แท้จริงหากไม่มีการบุกรุกจะมีมากถึง 7,000 – 8,000 ไร่ จำนวนครอบครัวยึดถือครองกรรมสิทธิ์มากกว่า 200 ครอบครัวย หากมีการดำเนินการตรวจสอบแนว เขตหรือคั่นพื้นที่ป่าดั้งเดิม ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของที่ดินเหล่านี้ ราษฎรกลุ่มนี้จะยอมหรือหาก ใช้นิติศาสตร์เข้ามาดำเนินการ การเผชิญหน้าของประชาชนกับราชการต้องเกิดขึ้นทันที แนวทางที่ ชุมชนเสนอมาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ลำพังคณะกรรมการป่าฯ ไม่สามารถดำเนินการได้เลย เพราะ ไม่มีอำนาจการจัดการในเรื่องดังกล่าว ความเรื้อรังของปัญหาทำให้การแก้ไขลำบากประกอบกับ ความรู้สึกเป็นเจ้าของได้ฝังลึกลงไปในใจของผู้ครอบครองที่ดินในปัจจุบันยากที่จะถอนตัว หากจะ ดำเนินการ โดยการขุดคลองรอบป่าปัญหาแรกคือ งบประมาณที่มาก จะเป็นปัจจัยที่เกิดอุปสรรค ปัญหาผลกระทบข้างเคียง ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ป่าที่จะสูญเสียไป ผืนป่าดั้งเดิมกับผืนป่าปัจจุบันต้องถูก ฉีกแยกออกจากกันทันที หรือการดำเนินการล้อมรั้วรอบป่าก็จะมีปัจจัยเรื่องความชัดเจนของแนว เขตที่จะล้อมรั้วอยู่ตรงไหนเพราะยัง ไม่มีการชี้ชัดลงไปว่าเขตป่าจริง ๆ แล้วอยู่ที่ใด ผลให้ ความเป็นไปได้ในการขุดคลองรอบป่า การปลูกไผ่เป็นแนวเขตป่าก็ดำเนินการไม่ได้เพราะติด อุปสรรคอย่างเดียวกัน การแก้ไขที่ถูกต้องและชัดเจนก็คือ ต้องสำรวจเดินรังวัด จากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ประเด็นนี้จึงอยู่ที่ว่าใคร หน่วยงานใด คณะกรรมการป่าฯ จะมีอำนาจและสามารถ ดำเนินการได้จริงหรือไม่

ข้อสรุปของทีมวิจัย เนื่องจากความหมกหมมเรื้อรังของปัญหา คณะวิจัยให้แนวทางในการ จัดทำแนวเขต โดยให้คงสภาพที่เป็นที่อยู่ในปัจจุบันเอาไว้ จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้ ประชาชนรอบป่าได้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ดูแลรักษาช่วยกัน สภาพของผู้ครองสิทธิให้คงสภาพ

ของป่า ของต้นไม้ไว้ ห้ามไม่ให้ตัดไม้ใหญ่ และไม่ให้รุกคืบขยายพื้นที่ยึดครองกว้างออกไปอีกโดยอาศัยการออกกฎของป่าร่วมกับประกาศให้สาธารณะชนได้รับรู้ในระเบียบข้อกำหนดพื้นที่ใดที่แผ้วถางแล้วก็ให้ดำเนินการเท่าที่มีสภาพเป็นปัจจุบันอยู่ โดยข้อตกลงร่วมกันของชุมชนรอบ ๆ ป่าให้มีความเข้าใจร่วมกันโดยสามัญสำนึกว่า เขตของป่าอยู่ ณ จุดใด โดยไม่สามารถดำเนินการปักเขตแนวป่าที่ชัดเจนถูกต้อง ได้เลย อาศัยเพียงความสำนึกร่วมกันเท่านั้นก็เกินพอแล้วในการคงและดำรงไว้ซึ่งแนวเขตป่าชุมชนโลกใหญ่

ง. การบริหารจัดการ หากจะดูข้อมูลสภาพปัญหาของการบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการป่าฯ แล้วจะพบว่าข้อมูลพื้นฐานด้านปัญหามากที่สุดเฉพาะอย่างยิ่ง ความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการการเงิน คณะกรรมการตกเป็นจำเลยของชุมชนมาช้านานในเรื่องของการแสวงหาผลประโยชน์ การโกงกินเงินป่า ไม่มีความชัดเจนในโครงสร้างบทบาทหน้าที่เลอะเทอะ ทำงานสะเปะสะปะ แม้กระทั่งทีมวิจัยเองในระยะเริ่มต้นการปฏิบัติงานก็พลอยถูกเหมารวมว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มใหม่ของป่าฯ แต่ภาพของทีมวิจัยก็เริ่มชัดเจนและมีความเข้าใจในบทบาทอย่างถูกต้องภายหลัง มุมมองตรงนี้อยู่ที่ปัญหาการแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมตลอดจนการประสานงานของกรรมการแม้กระทั่งการจัดทำระบบบัญชี การเงินของคณะกรรมการป่าก็มีสาเหตุทำให้ประชาชนรอบป่ามองด้วยสายตาที่เคลือบแคลง

เมื่อเข้าไปศึกษาข้อมูลแล้วพบว่า สาเหตุที่เกิดขึ้นค่อนข้างจะมีมูลความจริงตามข้อสงสัย เพราะระบบการจัดการไม่มีระบบบัญชีไม่ทำ โครงการที่ขึ้นขอเงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เมื่อได้รับการสนับสนุนการใช้จ่ายเงินงบประมาณก็จะหมดไปเป็นโครงการแต่ละโครงการ โดยไม่มีการชี้แจง ไม่มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานทำให้เป็นที่เข้าใจที่เงินหายไปเพราะกรรมการเป็นผู้รับผลประโยชน์ทั้งที่จริง ๆ แล้วจะมีทั้งจริงและเท็จ อีกประการหนึ่ง โครงการที่แหล่งเงินทุนให้เงินสนับสนุนก็จะเป็นโครงการที่ช่วยขาดไม่มีความต่อเนื่อง และไม่ต้องใช้ทุนคืนเสียเป็นส่วนมาก จึงนับได้ว่ามีแนวโน้มในการแสวงหาผลประโยชน์ได้มากเช่นกัน หากไม่นึกถึงการทำหน้าที่เพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

แนวทางที่ชุมชนเสนอให้แก้ปัญหาก็คือมีการเลือกตั้งคณะกรรมการกำหนดวาระดำรงตำแหน่งกำหนดโครงสร้างที่ชัดเจน และที่น่าสนใจอย่างยิ่งก็คือมีคณะกรรมการตรวจสอบการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือ อำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการป่าชุมชน ยังไม่มีกฎหมาย หรือองค์การรองรับการทำงานของคณะกรรมการ เช่น มีพรบ.ป่าชุมชน มีกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการป่าชุมชน บอกอำนาจหน้าที่หรือแม้กระทั่งอำนาจการลงโทษผู้ละเมิดฝ่าฝืนกฎ ระเบียบของป่าชุมชน เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายอำนาจการบริหารจัดการของคณะกรรมการป่าชุมชนตลอดจนการสร้างเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ การกำหนดเขตให้ อบต.ที่มีพื้นที่ติดต่อบริเวณขอบดูแลก็เป็นแนวทางที่ดีทำให้พื้นที่

รับผิดชอบถูกจำกัดเล็กลง ง่ายต่อการดูแลบริหารจัดการ แล้วจะอย่างไรหากมีการกำหนดในลักษณะนี้ออกมา แนวทางการดำเนินการ รูปแบบการจัดการจะเป็นแนวทางเดียวกันทั้ง 5 อบต.

ข้อสรุปของทีมวิจัย คณะวิจัยเห็นด้วยในการจัดการตั้งคณะกรรมการ กำหนดโครงสร้างให้ชัดเจนและสิ่งที่จะต้องดำเนินการโดยความร่วมมือของชุมชนและ อบต. ทั้ง 5 อบต. ก็คือการจัดทำระเบียบข้อบังคับป่าชุมชน โศกใหญ่ซึ่งจะเป็นธรรมนูญในการปฏิบัติงานของกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ป่าอย่างถูกต้องชัดเจน-หากดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้ การบริหารจัดการฯ โดยองค์กรชุมชนและ อบต. จะมีรูปแบบอย่างเดียวกันและชัดเจนอย่างแน่นอน

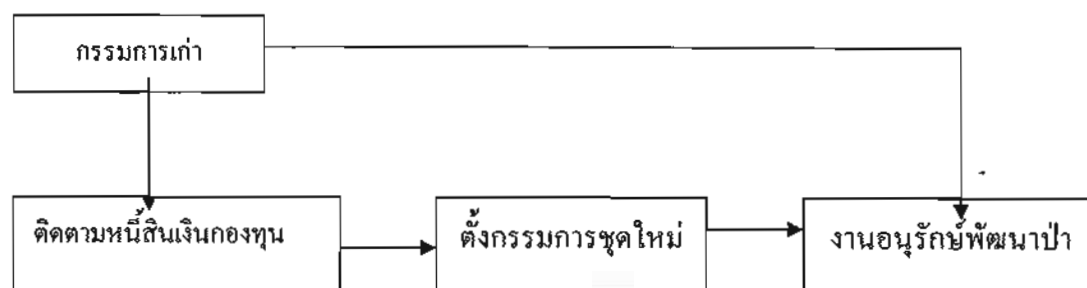
จ. การปลูกจิตสำนึก สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นอาจจะกล่าวได้ว่าสาเหตุที่แท้จริงแล้วเกิดจากปัจจัยเรื่องคนเป็นหลักใหญ่และถ้ามองลึกลงไปจากปัจจัยเรื่องคนต่อสาเหตุจริง ๆ ก็คือ ภาวะจิตใจความรู้สึกนึกคิด หากทุกคนมีความสำนึกรัก ห่วงแหนทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่ ปัญหาทุกปัญหาไม่น่าจะเกิดขึ้นและไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่จะต้องมาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านี้แต่กระนั้นก็ตาม เมื่อไม่สามารถดำรงแนวความคิดสำนึกรักในทรัพยากรของตนได้ ปัญหาต่าง ๆ ก็เกิดตามมา เมื่อเกิดปัญหาก็ย่อมหาทางแก้ไขให้บรรลุอย่างเหมาะสม การสร้างจิตสำนึกเป็นเรื่องของนามธรรมมองเห็นภาพไม่ค่อยชัดเจน อีกทั้งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ยาวนานทำให้ค่อยซึมซับลงไปทีละน้อย ๆ เรื่อย ๆ การจัดกิจกรรมส่งเสริม การอนุรักษ์ไม่ว่าจะเป็นการอบรมระยะสั้น ๆ การเข้าค่ายอนุรักษ์ป่า ในพื้นที่ป่าจริง ๆ การจัดสัมมนาบรรยายต่าง ๆ เหล่านี้น่าจะเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยากและไม่เปลืองงบประมาณ ประเด็นการขาดบุคลากร ผู้นำอนุรักษ์ป่า ภาพเพียงพอที่จะดำเนินการถ่ายทอดการอนุรักษ์ ปลูกฝังจิตสำนึกได้เป็นอย่างดีเพราะกลุ่มคน โรงเรียน นั่นคือ เยาวชนซึ่งจะเป็นผู้เติบโตต่อไปในอนาคต สามารถที่จะนำเอาแนวคิดการอนุรักษ์ไปขยายผลต่อไปได้อย่างกว้างขวางและยาวนาน

ข้อสรุปของทีมวิจัย คณะวิจัยเห็นว่าควรใช้ครูจากโรงเรียนที่มีอยู่รอบป่าเป็นศูนย์การปลูกฝังจิตสำนึกนักเรียนในโรงเรียนให้เป็นแม่แบบที่ดีในอนาคต

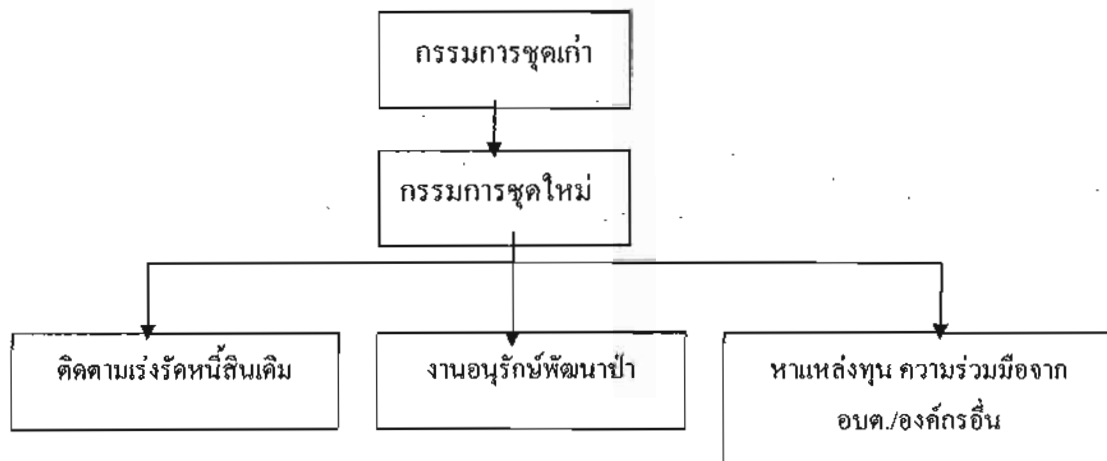
จ. การประชาสัมพันธ์ ปัญหาความไม่เข้าใจการไม่ให้ความร่วมมือและการไม่ยอมรับในสถานภาพของกรรมการป่าโคกใหญ่น่าจะมาจากผลของการไม่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับองค์กรชุมชนรอบ ๆ ป่าและสาธารณะได้รับทราบงานประชาสัมพันธ์คือ เป็นหน้าด่านของการทำงานในองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าการทำงานจะดีเด่นเลิศเลอขนาดใด หากขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ออกไป ย่อมจะเป็นที่รู้จักและเข้าใจเฉพาะกลุ่มของคนเท่านั้น ผลดีประการแรกของการประชาสัมพันธ์ก็คือ การสร้างความร่วมมือ การสร้างความเข้าใจที่ติดอกกันซึ่งจะเป็นปัจจัยเอื้อต่อการปฏิบัติงานให้ง่ายสะดวกเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพความไม่เข้าใจเกิดจากแต่ละฝ่ายมีทัศนคติไปคนละด้านโดยไม่มีการพูดคุยกัน งานประชาสัมพันธ์จึงมีบทบาทอย่างสูงต่อการสร้างการยอมรับและทำให้เกิดความไม่โปร่งใสแก่ปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดตามมาได้อย่างลงตัว

ข้อสรุปของทีมวิจัย ทีมวิจัยเสนอให้มีการกำหนดแผนการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง จัดทำข้อมูลประกาศที่ป้ายประกาศประจำหมู่บ้านรอบป่าติดให้รับทราบผลการประชุม การจัดกิจกรรม แผนงานต่าง ๆ และขอความร่วมมือหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านได้ เผยแพร่ออกข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับป่าฯ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

สรุปแนวทางการจัดโครงสร้างกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่ โดยการนำเสนอของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรชุมชน ผู้นำชุมชน ร่วมกับทีมวิจัย
แนวทางที่ 1 เพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการ

แนวทางที่ 2

ผลการประชุมร่วมระหว่าง ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำเยาวชน ผู้นำองค์กรต่าง ๆ ใน พื้นที่รอบป่า จำนวน 112 คน จากเขต อบต. ทั้ง 5 อบต. หมู่บ้านทั้งสิ้น 20 หมู่บ้าน ผู้เข้าร่วมประชุม ได้นำเสนอแนวทางการจัดการ โครงสร้างใหม่ของคณะกรรมการ แต่ที่นำเสนอและประเด็นที่เป็น ประเด็นหลักใหญ่คือ การบริหารเงินทุนต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย

1. เงินทุนโค กระบือ	จำนวนเงิน 150,000 บาท
2. เงินทุนชุดสระ 42 บ่อ ๆ ละ 10,000	จำนวนเงิน 420,000 บาท

3. เงินทุนเรือนเพาะชำ

จำนวนเงิน 82,000 บาท

4. เงินจากเมนู 5

จำนวนเงินประมาณ

200,000 บาท

เงินทุนเหล่านี้เป็นเงินทุนหมุนเวียนให้ราษฎรรอบป่ามีส่วนร่วมทุกคนโดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันกู้ยืมตามเงื่อนไขข้อบังคับของแต่ละโครงการข้อสังเกตที่พบในปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ การติดตามเงินกู้ยืมตามเงื่อนไขข้อบังคับของแต่ละโครงการ ข้อสังเกตที่พบในปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ การติดตามเงินกู้ยืมเหล่านี้ขาดประสิทธิภาพและที่สำคัญก็คือ ไม่มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง ทำให้เกิดการสะสมของปัญหาจาก 1 ปี เป็นหลายปี จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการรื้อฟื้นแก้ไขส่งผลต่อเนื่องให้คณะกรรมการที่เปลี่ยนผลัดเข้ามาทำหน้าที่ต่อ ต้องรับสภาพปัญหารื้อรังต่อไปอีก ความยากลำบากในการเข้าไปแก้ไขปัญหาก็เพิ่มขึ้น

แต่จุดที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งและน่าจะเป็นประตูล่วงในการแก้ไขปัญหานี้ก็คือ คณะกรรมการชุดปัจจุบันได้ยื่นยันถึงหลักฐานการจัดการ บริหารเงินทุนต่าง ๆ โดยสามารถบอกชื่อผู้กู้ยืม จำนวนเงินที่ค้าง ดอกเบี้ยต่าง ๆ ที่ทำให้มองเห็นความชัดเจนของตัวเงินได้ในระดับหนึ่งอันจะเป็นการนำไปสู่การจัดการแก้ไขปัญหาก็เพิ่มขึ้น

ในอีกประเด็นหนึ่งคือ การให้คณะกรรมการชุดปัจจุบันนั้นลาออกจากตำแหน่งนั้น คณะกรรมการชุดปัจจุบันได้แสดงถึงความพยายามในการแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ต่อการพัฒนาป่าฯ ก็มีความยินดีตามแนวทางของที่ประชุม

ข้อเสนอในที่ประชุมมีความพยายามให้คณะกรรมการป่าฯ ชุดปัจจุบันติดตามเก็บหนี้สินเงินทุนต่าง ๆ คืนมาให้ได้และเสนอให้จัดโครงสร้างคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งให้ดำเนินการจัดทำระเบียบข้อบังคับป่าชุมชนโคกใหญ่โดยกำหนดให้เป็นธรรมนูญของป่าชุมชนโคกใหญ่ อย่างไรก็ตามข้อเสนอของผู้เข้าร่วมประชุมได้สรุปแนวทางการดำเนินการดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง ดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1 เสนอให้กรรมการชุดเก่าปฏิบัติหน้าที่ต่อไปและให้ติดตามหนี้สินเงินทุนต่าง ๆ จากผู้กู้ยืมกลับคืนมาให้ได้ หลังจากนั้นจึงจะมีการตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่ชุดใหม่ขึ้นมาทำหน้าที่แทนในแนวทางนี้หาทางไปที่ปัญหาจะเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาเรื้อรัง คณะกรรมการชุดปัจจุบันเป็นกรรมที่ไม่มีอำนาจหน้าที่เต็มเท่าที่ควรสืบเนื่องมาจากไม่มีการมอบหมายงาน รับมอบงาน จากคณะกรรมการชุดเดิม จึงมีลักษณะคล้าย ๆ กรรมการรักษาการมากกว่าความเป็นกรรมการที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มประสิทธิภาพก็ไม่สามารถทำได้ เมื่อเกิดความรู้สึกถึงการที่ตัวเองไม่ได้เป็นกรรมการเต็มรูปแบบอำนาจหน้าที่ที่จะปฏิบัติมีกรอบขอบเขตแคบไหนเปรียบเสมือนกำแพงในการเข้าไปทวงถามติดตามหนี้สินต่าง ๆ กลับคืนมา

นอกเหนือจากนั้น หากให้ดำเนินการตามแนวทางที่ 1 คณะกรรมการเหล่านี้นอกจากจะขาดความมั่นใจในการทำหน้าที่ของตัวเองแล้วเงื่อนไขอีกประการหนึ่งที่จะเป็นตัวถ่วงการทำงานก็คือ ระยะเวลาการติดตามทวงหนี้เหล่านี้จะต้องใช้เวลานานเท่าใดจึงจะเก็บคืนมาได้หมด หาก

กำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการจะมีมาตรการใดมาทำให้เกิดความมั่นใจได้เต็มที่และสามารถดำเนินการได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมองเห็นว่าค่อนข้างจะดำเนินการได้ยาก ผลกระทบที่มาจาก การดำเนินการตามแนวทางที่ 1 ก็คืองานอนุรักษ์พัฒนาป่าและงานด้านอื่น ๆ ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะต้องทำงานติดตามหนี้ให้เสร็จสิ้นก่อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระของป่าชุมชน โคกใหญ่ อย่างมหาศาล

สรุปทิมวิจัยในแนวทางที่ 1 ทิมวิจัยไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับแนวทางนี้ เพราะเกิดผลเสีย ต่อการพัฒนาอนุรักษ์ป่าอย่างมาก

แนวทางที่ 2 ข้อเสนอในที่ประชุมตามแนวทางนี้เสนอให้มีการจัดตั้งกรรมการชุดเฉพาะกิจ ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะซึ่งถือเป็นทางออกที่น่าจะเป็นการ ปฏิบัติการที่ได้ผลกว่าแนวทางที่ 1 แต่ยังมองเห็นอุปสรรคในเรื่องของระยะเวลาในการดำเนินการ เหมือนกับแนวทางที่ 1 ซึ่งไม่สามารถตอบได้ว่าจะดำเนินการให้แล้วเสร็จเมื่อใด คณะกรรมการชุด ปัจจุบันสามารถดำเนินงานด้านอนุรักษ์พัฒนาป่าได้แต่สิ่งที่น่าจะมองในประเด็นก็คือ งบประมาณในเรื่องความไม่โปร่งใส ชัดเจน ถูกต้องเป็นโจทย์ของชุมชนของสังคมรอบป่าอยู่แล้ว ความมั่นใจในการเข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรรอบป่าจะมีมากขึ้นเพียงใดก็ไม่อาจเกิดความชัดเจนได้ และที่สำคัญหากองค์กรบางองค์กรที่จะสนับสนุนงบประมาณให้กับการพัฒนาป่าชุมชนได้ ยังไม่เกิดความเชื่อมั่นในปัญหาการบริหารจัดการในรูปกรรมการชุดเดิมอยู่ก็จะป็นอุปสรรคเกี่ยวกับการให้ เงินทุนสนับสนุนเช่นกัน ส่งผลต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาป่าทันที

สรุปทิมวิจัย คณะวิจัยเห็นด้วยกับวิธีการแต่ไม่เห็นด้วยกับการตั้งกรรมการเฉพาะกิจขึ้นมา ใหม่ เพราะแก้ไขปัญหาคิดได้ไม่มาก รวมทั้งทำให้การพัฒนาป่าต้องหยุดชะงักความไม่เชื่อมั่นจาก องค์กรอื่น ๆ ผู้นำชุมชนรอบป่ายังคงมีอยู่

แนวทางที่ 3 ที่ประชุมเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ขึ้นมาโดยนำ ข้อเสนอให้มีการแบ่งฝ่ายงานต่าง ๆ ออกรับผิดชอบครอบคลุมการพัฒนาอนุรักษ์ป่า ทุกด้าน ประกอบไปด้วย

คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และ กรรมการ

- กรรมการและเลขานุการ
- กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
- กรรมการฝ่ายส่งเสริมรณรงค์อนุรักษ์
- กรรมการฝ่ายดูแลรักษาป้องกันป่า
- กรรมการฝ่ายการเงิน จัดหาทุน
- กรรมการฝ่ายตรวจสอบการปฏิบัติ
- กรรมการฝ่ายปฏิคม
- กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

- กรรมการฝ่ายที่ปรึกษา

โดยให้คณะกรรมการชุดใหม่ทำหน้าที่ทุกด้านไปพร้อมกัน คือ

ทำหน้าที่ในการติดตามหนี้สิน

ทำหน้าที่ในการพัฒนาอนุรักษ์ป่า

ทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ

โดยแนวทางการคัดเลือกคณะกรรมการชุดใหม่นั้นให้หมู่บ้าน 20 หมู่บ้านรอบป่ามีส่วนร่วมทั้งหมด การติดตามหนี้สินเดิมให้กำหนดมาตรการเพื่อดำเนินการติดต่อขอรับเงินทุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ จาก อบต. ในพื้นที่ให้งบประมาณมาสนับสนุน หากมองให้ชัดเจนแล้ว แนวทางที่ 3 คือ เป็นแนวทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อป่าชุมชนและราษฎรที่อยู่รอบป่า สามารถสร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจ และแก้ไขภาพลักษณ์ในด้านลบของคณะกรรมการป่าได้เป็นอย่างดี องค์กรต่าง ๆ ผู้นำชุมชน ตลอดจนราษฎรที่อาศัยอยู่รอบ ๆ ป่า จะหันกลับมามอง หันกลับมาดูแล และลงมือทำงานร่วมกัน ความเป็นเอกภาพของป่าชุมชน โลกใหญ่จะกลับคืนมาได้ในเวลาอีกไม่ช้า การจัดการกับปัญหาในกลุ่มปัญหาอื่น ๆ ตามแนวทางนำเสนอของ ส.อบต. ร่วมกับองค์กรชุมชนก็จะต้องดำเนินการไปอย่างมีแบบแผน เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน การใช้งบประมาณจะดำเนินการไปด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง เกิดประโยชน์สูงสุดและที่สำคัญก็คือ มีความชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้

สรุปทบทวนวิจัย เห็นด้วยกับแนวทางที่ 3 ในการจะนำไปดำเนินการแก้ไขปัญหาก็ได้ผลและมีประสิทธิภาพ และควรนำเอาวิธีการที่ 2 มาร่วมปฏิบัติ นั่นคือมอบหมายให้กรรมการชุดใหม่ตั้งทีมเฉพาะกิจขึ้น โดยเอาจากฝ่ายต่าง ๆ มาร่วมกันและกำหนดกรอบการทำงาน กำหนดเป้าหมายเป็นตัวเลขที่ชัดเจนในการติดตามหนี้ รวมทั้งแผนทั้งหมดที่เป็นตัวเลขรวม 100 เปอร์เซ็นต์

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติให้ดำเนินการตามแนวทางที่ 3 อย่างเป็นเอกฉันท์

แนวทางปฏิบัติเพื่อคัดเลือกตั้งกรรมการป่าชุมชนชุดใหม่ ที่ประชุมร่วมได้เสนอแนวทางการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการจากที่ประชุมของแต่ละหมู่บ้านรอบป่า หมู่บ้านละ 5 คน
2. คณะกรรมการที่เลือกจากหมู่บ้านต่าง ๆ ให้มีกลุ่มบุคคลดังนี้ กลุ่มครู พระสงฆ์ กลุ่มผู้นำเยาวชน กลุ่มผู้นำการปกครอง กลุ่มผู้นำองค์กรในชุมชน กลุ่มผู้นำสายการพัฒนา / อบต.
3. ให้ส่งรายชื่อคณะกรรมการจำนวน 5 คน พร้อมทั้งรายชื่อกรรมการป่าชุมชน โลกใหญ่ ประจำหมู่บ้านอีก 1 ชุด มาที่งานเลขานุการที่ทำการศูนย์ประสานงานป่าชุมชน โลกใหญ่ บ้านหนองโจด ต.แค้น อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม ภายในวันที่ 10 กุมภาพันธ์

4. กำหนดการประชุมใหญ่เพื่อคัดเลือกและแต่งตั้งกรรมการจากหมู่บ้านรอบป่าทั้งหมด
ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2546

ร่างข้อเสนอแผนงานปฏิบัติการกิจกรรมของคณะกรรมการป่าโคกใหญ่

โดยการนำเสนอของทีมนักวิจัยโครงการวิจัยรูปแบบการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่โดยองค์การบริหาร
ส่วนตำบลและองค์การชุมชน

แผนงาน	กิจกรรม	
	ระยะสั้น (1 ปี)	ระยะยาว (5 ปี)
1. ด้านงบประมาณ เศรษฐกิจ	1. จัดทำแผนการพัฒนาป่าฯ เสนอ อบค.เพื่อขอ งบประมาณ	1. จัดทำโครงการขอเงินกู้จาก แหล่งเงินทุน
2. ด้านโครงสร้าง พื้นฐาน	2. จัดตั้งกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านที่ อยู่รอบป่า	2. จัดตั้งกองทุนเงินกู้ยืม หมุนเวียนป่าชุมชนโคกใหญ่
3. ด้านแนวเขต	1. โครงการซ่อมแซมถนนเข้าสู่ ศูนย์ประสานงาน	1. โครงการจัดตั้งศูนย์วิทยุ เครือข่ายป่าชุมชนโคกใหญ่
4. ด้านการบริหาร จัดการ	2. โครงการจัดสร้างระบบ ประปาภายในศูนย์ ประสานงาน	2. โครงการก่อสร้างแหล่งเก็บน้ำ ขนาดเล็กในพื้นที่ป่า
5. การปลูกจิตสำนึก การอนุรักษ์	3. โครงการติดตั้ง โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ GSM	3. โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน
6. ด้านประชาสัมพันธ์	1. โครงการปลูกป่า	1. โครงการสำรวจรังวัดแนวเขต ป่าโดยกรมแผนที่ทหารบก และกรมที่ดิน
	2. โครงการบวชป่า	1. โครงการฝึกอบรมหลักสูตร การจัดการองค์กรเบื้องต้น
	1. โครงการเลือกตั้ง คณะกรรมการป่า	1. โครงการฝึกอบรมการจัดทำ บัญชีเบื้องต้น
	2. โครงการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับป่าชุมชน	2. โครงการเลี้ยงตามสายหอ กระจายข่าวหมู่บ้าน
	1. โครงการฝึกอบรมผู้นำ เยาวชนอนุรักษ์ป่า	3. โครงการจัดทำป้ายประกาศ ประจำหมู่บ้าน
	1. โครงการประชุมประจำเดือน	4. โครงการป่าชุมชนสัญจร

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมการติดตามเร่งรัดหนี้สินเงินกู้ยืมของโครงการเงินทุนหมุนเวียนป่าชุมชน โคกใหญ่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามทวงหนี้ผู้กู้ยืมเงินทุนหมุนเวียนของป่าชุมชนโคกใหญ่
2. เพื่อบรรวบรวมเงินทุนของป่าชุมชนโคกใหญ่
3. เพื่อดำเนินการจัดการใช้จ่ายเงินทุนของป่าชุมชนโคกใหญ่ให้ถูกต้อง ชัดเจน

ตรวจสอบได้

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. ประชุมตั้งคณะกรรมการติดตามเร่งรัดทวงหนี้
2. มอบหมายให้คณะกรรมการติดตามเร่งรัดทวงหนี้ กำหนดแผนงาน แผนการปฏิบัติ
3. คณะกรรมการติดตามทวงหนี้ ปฏิบัติงานตามพื้นที่รับผิดชอบ
4. ประชุมติดตามผล ประเมินผล
5. สรุปผลการปฏิบัติงาน

รายละเอียดการปฏิบัติกิจกรรม

1. ได้ดำเนินการประชุมคณะกรรมการบริหารและทีมวิจัย แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามทวงหนี้ในวันที่ 24 มิถุนายน 2546 โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน 4 ชุด ๆ ละ 5 คน และได้กำหนดพื้นที่แบ่งเขตรับผิดชอบให้กรรมการแต่ละชุดเข้าปฏิบัติหน้าที่เขตละ 5 หมู่บ้าน โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินการทวงหนี้ ระยะที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 21 ก.ค. 2546 – 30 ก.ค. 2546 นัดหมายประชุม สรุปผลการปฏิบัติงานในวันที่ 31 ก.ค. 2546 การดำเนินงานด้านเอกสารให้เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการออกหนังสือแจ้งหนี้ไปยังลูกหนี้ทุกราย
2. ได้ดำเนินการนัดหมายประชุม คณะกรรมการเร่งรัดทวงหนี้สิน ครั้งที่ 2 ในวันที่ 31 ก.ค. 2546 สรุปผลการปฏิบัติงานในระยะที่ 1 ปรากฏว่าไม่สามารถจัดเก็บเงินได้เลย จึงได้กำหนดระยะเวลาการทำงานต่อไปจนถึงวันที่ 30 ต.ค. 2546 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มขึ้น 1 ชุด เรียกว่าคณะกรรมการชุดเฉพาะกิจ ทำหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการพื้นที่เดิม เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการทำงาน มีอำนาจเบ็ดเสร็จในกรณีการเก็บหนี้สินโดยเฉพาะ จำนวน 5 คน โดยมี อ. สมจิต ดงอุทิศ เป็นหัวหน้าคณะ

ผลการดำเนินงาน

1. คณะกรรมการติดตามหนี้สิน ได้ดำเนินงานตามแผนงาน สามารถเก็บเงินจากผู้กู้ยืมเงินมาได้เป็นเงินรวม 12,140 บาท โดยนำฝากเข้าบัญชีเฉพาะกิจ
2. ได้เข้าใจสภาพของปัญหาหนี้สินที่กลายเป็นความเรื้อรังและข้อขัดแย้งในการบริหารจัดการของคณะกรรมการป่าชุมชนชุดเก่า

อุปสรรคปัญหา

1. มีความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการติดตามหนี้สินทำให้ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ
2. ลูกหนี้มีข้อสงสัยในการเก็บเงินว่าจะเอาไปดำเนินการอย่างไร เนื่องจากกลัวจะเป็นในรูปแบบเดิม
3. ลูกหนี้ต้องการให้คณะกรรมการที่ค้างเงินกู้ยืมจ่ายเงินให้เป็นตัวอย่างก่อน
4. ลูกหนี้ต้องการให้นำเงินที่เก็บได้ในรอบแรกจากปีหนึ่งของการทำงานตามสัญญา มาชี้แจงการบริหารจัดการ

5. คณะกรรมการไม่ได้แสดงเอกสารที่ชัดเจนต่อลูกหนี้ทำให้เกิดการบ้ายเบี่ยงได้
6. มีความเข้าใจว่าเงินที่ให้กู้ยืมส่วนหนึ่งเป็นเงินให้เปล่า ไม่ต้องใช้คืน

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. จัดทำบัตรประจำตัวคณะกรรมการที่ออกปฏิบัติงานทุกคน
2. ประชุมคณะกรรมการทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของเงินกู้ยืมโครงการต่าง ๆ ให้เข้าใจทุกโครงการ
3. จัดทำเอกสารคู่มือฉบับ ลำเนา สัญญากู้ยืมให้ครบ
4. ให้คณะกรรมการประชุมชนโลกใหญ่ที่เป็นลูกหนี้ส่งเงินกู้ยืมคืน เป็นตัวอย่างก่อน
5. จัดทำเอกสารชี้แจงการจัดการเงินรอบแรกที่เก็บมาได้จากลูกหนี้ เพื่อให้เกิดความโปร่งชัด และเชื่อมั่นในการดำเนินงานต่อไป

กิจกรรมที่ 9 กิจกรรมเดินสำรวจแนวเขตป่าชุมชนโคกใหญ่และทรัพยากรธรรมชาติ แบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบแนวเขตป่าชุมชนโคกใหญ่ ที่เป็นแนวเขตตามธรรมชาติ
2. เพื่อต้องการทราบสภาพทั่ว ๆ ไปของป่าชุมชนโคกใหญ่ ตามแนวเขตรอยต่อ
3. เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติ
4. เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมคณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้กับคณะกรรมการ
2. ทำหนังสือเชิญผู้จะเข้าร่วมกิจกรรม นัดหมายประชุมชี้แจงรายละเอียด
3. ประชุมชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงานของกิจกรรม
4. ปฏิบัติกิจกรรมตามกำหนด
5. รายงานผล ประเมินผล สรุปผลการปฏิบัติงาน

รายละเอียดการปฏิบัติกิจกรรม

1. ทีมวิจัยได้ประชุมหารือเพื่อที่จะกำหนดวัน เวลา ที่จะดำเนินการเดินสำรวจแนวเขตป่าโดยประชุมในวันที่ 24 มิ.ย. 2546, 6 ธ.ค. 2546, 6 ม.ค. 2547 แต่ยังไม่สามารถกำหนดการต่าง ๆ ได้ทั้งนี้เนื่องจากนายอำเภอวาปีปทุมได้แจ้งความต้องการที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนี้ด้วย และจะมีเงินสมทบในการจัดกิจกรรมจำนวนหนึ่ง ทำให้คณะกรรมการป่าชุมชนและทีมวิจัยรอการประสานงานของนายอำเภอวาปีปทุม ต่อมาได้ประชุมร่วมกับนายอำเภอเมื่อวันที่ 22 ม.ค. 2547 ณ ศูนย์ประสานงานป่าชุมชนโคกใหญ่ ที่ประชุมนัดหมายประชุมอีกครั้งในวันที่ 2 เม.ย. 2547 ณ ห้องประชุมที่ว่าการอำเภอวาปีปทุม

2. การประชุมในวันที่ 2 เม.ย. 47 ได้ตกลงว่าจะดำเนินกิจกรรมการเดินสำรวจแนวเขตป่าชุมชน โดยกำหนดในวันที่ 18 เม.ย. 47 ให้แต่ละหมู่บ้านส่งชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมหมู่บ้านละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 200 คน ในการเดินสำรวจนั้นจะไม่อิงเอกสารของทางราชการ แต่จะใช้จิตสำนึกของผู้มีแนวเขตที่ดินติดกับป่าชุมชนเป็นหลักในการทำเครื่องหมายตามต้นไม้ต่าง ๆ รวมทั้งการติดป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายเตือน ป้ายห้าม ป้ายปลูกจิตสำนึกกรักป่าต่าง ๆ ด้วย หมู่บ้านละ 10 ป้าย

3. การดำเนินกิจกรรมตามกำหนดถูกเลื่อนไป ทั้งนี้เนื่องจากความไม่พร้อมของทีมวิจัย จนกระทั่งมีการประชุมกันอีกครั้งของทีมวิจัยอีกครั้ง เพื่อกำหนดวันที่จะดำเนินกิจกรรมให้แน่นอน ได้ข้อสรุปว่าให้คณะกรรมการป่าประจำหมู่บ้าน ดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ 29 พ.ค. จนถึงวันที่ 1 มิ.ย. 2547 ตามความพร้อมของแต่ละหมู่บ้าน และกำหนดนัดหมายการประชุม

รายงานผลการเดินสำรวจแนวเขตป่าในวันที่ 2 มิ.ย. 2547 ณ วัดบ้านหนองโจด ตั้งแต่เวลา 9.30 น. เป็นต้นไป

ผลการปฏิบัติกิจกรรม

1. ได้แนวเขตป่าแบบมีส่วนร่วม โดยมีเครื่องหมายสีที่ทาตามต้นไม้เป็นตัวกำหนด
2. ได้รู้ถึงปัญหาการบุกรุก ทำลายต้นไม้ที่เกิดขึ้นในบางพื้นที่ของป่าชุมชนโคกใหญ่
3. เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคณะกรรมการป่ากับเจ้าของพื้นที่รอบแนวเขตป่า
4. ได้ประชาสัมพันธ์งานของคณะกรรมการป่าชุมชนให้กับชุมชนรอบป่า เข้าใจและ

พร้อมจะร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป

อุปสรรคและปัญหา

1. ภาระกิจของทีมวิจัยมีมาก ทำงานหลายหน้าที่ ขาดความพร้อมในการปฏิบัติกิจกรรม
2. การประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการกับคณะทีมวิจัยและคณะกรรมการป่าไม้มีความต่อเนื่อง เกิดความล่าช้า

แนวทางแก้ไข

1. ควรกำหนดภาระกิจที่จะต้องทำให้ชัดเจนแน่นอน
2. ให้ผู้ประสานงานปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง

กิจกรรมที่ 10 กิจกรรมการสร้างกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนโลกใหญ่อย่างมีส่วนร่วม วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอข้อมูลการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนโลกใหญ่ของผู้คนรอบป่าและจากท้องถิ่นอื่น ในสภาพปัจจุบันให้คณะกรรมการป่าชุมชนทราบ
2. เพื่อให้ชุมชนรอบป่าและชุมชนอื่นได้ตระหนักถึงวิธีการเก็บหาของป่า การแสวงหาผลประโยชน์จากป่าอย่างถูกต้องวิธี ตามแนวทางการอนุรักษ์
3. เพื่อให้ผู้ที่เข้ามาหาประโยชน์จากป่าชุมชน สามารถแสวงหาประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
4. เพื่อร่วมกันจัดทำกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่าโดยความเห็นชอบของชุมชนรอบป่า และชุมชนอื่น ๆ ที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากป่าโลกใหญ่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมคณะกรรมการ องค์กรต่าง ๆ สรุปรบทเรียน การเข้ามาใช้ประโยชน์จากป่าที่ผ่านมา
2. จัดทำร่างกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่า
3. คณะกรรมการป่าชุมชนระดับหมู่บ้านนำร่างเสนอต่อที่ประชุม ชุมชนรอบป่า
4. ประชุมคณะกรรมการบริหารชุมชนโลกใหญ่ ถัดกันกรอง จัดทำกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่าฉบับสมบูรณ์ นำเสนอนายอำเภอลงนามประกาศใช้

ผลการดำเนินงาน

1. ได้ประกาศกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนโลกใหญ่ 1 ฉบับ จำนวน 5 ข้อ
2. ชุมชนรอบป่ามีความเข้าใจตรงกันในแนวทางการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่า

อุปสรรคปัญหา

1. ไม่ได้ทำเวทีประชาพิจารณ์อย่างกว้างขวาง ทำให้ข้อกำหนดของประกาศการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนถูกต่อต้านอย่างมาก
2. ขาดการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่รอบนอกชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่ห่างออกไปเกิดข้อพิพาทความขัดแย้งขึ้นในทางปฏิบัติ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. จัดเวทีประชาพิจารณ์อย่างกว้างขวางก่อนการทำเป็นประกาศ
2. ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่รอบนอกเข้ามามีส่วนร่วมและรับทราบเข้าใจร่วมกัน

ส่งไปให้หมู่บ้านรอบๆ ป่าประกาศผ่านหอกระจายข่าวประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านรอบๆ ป่าได้รับทราบ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ขนาด 120 × 240 ซม. จำนวน 9 แผ่น ติด ณ จุดที่มีการผ่านเข้าออกป่าชุมชนโคกใหญ่

3. คณะกรรมการป่าโคกใหญ่ได้จัดทำประกาศกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่าฉบับที่นำเสนอนายอำเภอวาปีปทุมลงนาม เพื่อดำเนินการจัดทำแผ่นพับออกเผยแพร่ รวมทั้งนำเอาข้อความเขียนป้ายประกาศ ติดประชาสัมพันธ์ตามที่กำหนดในแผนงานกิจกรรมของทีมวิจัย

ผลการดำเนินงาน

1. ได้ประกาศกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่าฉบับนายอำเภอวาปีปทุมลงนาม 1 ฉบับ

2. ไม่ได้เผยแพร่ประกาศออกไปยังพื้นที่อื่นอย่างกว้างขวาง ทำให้ไม่ทราบข้อตกลงร่วมกัน และไม่ออกปฏิบัติตาม

3. หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านชำรุดเสียหายใช้งานไม่ได้

แนวทางแก้ไข

1. ให้มีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง
2. จัดทำเอกสารส่งไปยังชุมชนอื่นให้มากที่สุด
3. จัดหางบประมาณซ่อมแซมหอกระจายข่าวให้ใช้งานได้

กิจกรรมที่ 12 กิจกรรมการป้องกันและควบคุมการใช้ประโยชน์ในเขตป่า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อป้องกันการบุกรุก ตัดไม้ทำลายป่าชุมชนโลกใหญ่
2. เพื่อสร้างความสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า และสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในป่า
3. เพื่อต้องการให้ผู้เข้ามาใช้ประโยชน์จากป่าปฏิบัติตามกฎระเบียบของป่าชุมชนโลก

ใหญ่

4. เพื่อนำเงินค่าบำรุงป่าที่จัดเก็บได้มาใช้ในการอนุรักษ์ป่าและการพัฒนาชุมชนโลก

ใหญ่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ ความจำเป็นในการควบคุมการใช้ประโยชน์จากป่า
2. กำหนดจุดที่จะดำเนินการสร้างป้อมยามตรวจและจัดเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงป่า
3. แต่งตั้งคณะกรรมการประจำป้อมยาม
4. กำหนดสัดส่วนการจัดสรรเงินค่าบำรุงป่า
5. จัดสร้างป้อมยามตามกำหนด
6. ดำเนินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงป่าจากผู้เข้ามาใช้ประโยชน์จากป่า
7. รายงานผล ประเมินผล
8. สรุปผล

รายละเอียดการปฏิบัติกิจกรรม

1. ได้นำข้อมูลเบื้องต้นเสนอที่ประชุมวันที่ 22 มิถุนายน 2546 ในประเด็นเงินงบประมาณที่นำมาใช้ในกิจกรรมของคณะกรรมการป่าโลกใหญ่เชื่อมโยงไปถึงการเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงป่าออกสู่ภายนอกและแปรสภาพเป็นเงิน โดยมีการประเมินภาพรวมกว้าง ๆ ของพ่อค้า แม่ค้า ที่เข้ามากวาดซื้อเห็ดธรรมชาติในป่าโลกใหญ่เป็นตัวเลขที่ค่อนข้างมาก ทำให้เกิดแนวคิดว่าเมื่อผู้เข้ามาเก็บของป่าไปขายได้ก็น่าจะเก็บเงินค่าบำรุงของผู้คนที่เข้ามาในป่าได้ที่ประชุมเสนอให้เก็บเงินค่าบำรุงปารายละ 5 บาท โดยเก็บเฉพาะคนนอกพื้นที่หมู่บ้านรอบป่า 20 หมู่บ้าน
2. ได้กำหนดให้มีการจัดสร้างป้อมยามเพื่อจัดจุดสกัดจัดเก็บเงินค่าบำรุงผู้เข้ามาเก็บของป่า โดยกำหนดสร้างรวม 9 จุด และให้หมู่บ้านนั้น ๆ ดำเนินการก่อสร้างเอง
3. ต่อมาได้ประชุมเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2546 เพื่อเป็นการติดตามรายงานผล ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว รวมทั้งการดำเนินการก่อสร้างป้อมยามทั้ง 9 จุด ได้ดำเนินการอย่างไรบ้าง ซึ่งพบว่ามีการสร้างป้อมยามเพียง 1 จุด ที่บ้านคอนหัน ที่ประชุมมาให้ดำเนินการให้เสร็จทั้งหมดภายในวันที่ 15 สิงหาคม 2546 ส่วนการจัดเก็บของป่าตามข้อตกลงเดิมให้เก็บคนนอกพื้นที่ 20 หมู่บ้านรอบป่า มีการถกเถียงกันถึงความเหมาะสมว่าควรยกเว้นหมู่บ้านรอบป่า 5 ตำบล ทุกหมู่บ้านจนได้ข้อยุติ คือ ให้เก็บตามข้อตกลงเดิม และให้ดำเนินการได้ทันที

คณะกรรมการป่าโคกใหญ่ได้กำชับให้แต่ละหมู่บ้านประชาสัมพันธ์การเก็บเงินค่าบำรุงผ่าน หอกระจายข่าวให้ราษฎรในชุมชนได้รับทราบ

ผลการดำเนินงาน

1. ได้มีการสร้างป้อมยามจุดตรวจสกัดเก็บค่าบำรุงป่าโคกใหญ่ จำนวน 9 จุด
2. กำหนดการเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงป่าคนละ 5 บาท
3. กำหนดพื้นที่ยกเว้นการเก็บค่าธรรมเนียม จำนวน 20 หมู่บ้าน รอบป่า
4. ให้จัดสรรเงินค่าธรรมเนียมบำรุงป่าที่จัดเก็บได้ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
  - จัดสรร 50 % ให้คณะกรรมการป้อมยาม
  - จัดสรร 30 % ให้กรรมการบำรุงหมู่บ้านที่ตั้งป้อมยาม
  - จัดสรร 20 % ส่งเข้าบำรุงป่าโคกใหญ่

อุปสรรคและปัญหา

1. เกิดการคัดค้านจากผู้เข้ามาเก็บของป่าที่ไม่เข้าใจมีการปะทะด้วยวาจา ของกรรมการป้อมยามกับผู้เข้ามาเก็บของป่า
2. ไม่มีงบประมาณสนับสนุน การจัดสร้างป้อมยาม ให้กับหมู่บ้านต่าง ๆ
3. การประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจไม่ทั่วถึง
4. กรรมการป้อมยามมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. จัดเวทีประชาวิจารณ์ แบบมีส่วนร่วมให้กว้างขวางก่อน
  2. จัดเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ทั่วถึงและกว้างขวาง
  3. ควรมีองค์กรราชการรองรับการทำงาน
  4. จัดหางบประมาณ
  5. คณะกรรมการบริหารควรดูแลควบคุมการดำเนินงานของคณะกรรมการป้อมยาม
- บัญชีการจัดเก็บเงินค่าบำรุงป่าที่ดำเนินการในเดือนสิงหาคม 2546

ตารางแสดงจำนวนเงินที่เก็บได้จากป้อมยาม

จุดที่	หมู่บ้านที่ตั้งป้อมยาม	จำนวนเงินที่เก็บได้	หมายเหตุ
1	บ้านหนองโจ้ง	430 บาท	
2	บ้านหนองโจด – โคตรมาด	4,000 บาท	
3	บ้านเวงชัย – คำเข	2,000 บาท	
4	บ้านคอนหัน – คอนเจริญ	3,300 บาท	
5	บ้านโคกแปะ – นูรพา	500 บาท	
6	บ้านโสกยาง	-	ไม่ดำเนินการ
7	บ้านเขวาค้อ	1,500 บาท	
8	บ้านโคกยาง	200 บาท	
9	บ้านคงใหญ่	-	ไม่ดำเนินการ
รวม	-	11,930 บาท	

ตาราง บัญชีแสดงการจัดสรรเงินค่าบำรุงป่าชุมชน

จุดที่	ชื่อหมู่บ้านที่ตั้งจุดสกัด	การจัดสรรเงินค่าบำรุง			รวม	หมายเหตุ
		50 % กระบะ	30 % หมู่บ้าน	20 % หุงป่า		
1	บ้านหนองโจ้ง	215	129	86	430	
2	บ้านหนองโจด – โลกสะอาด	2,000	1,200	800	4,000	
3	บ้านเวงชัย – คำเข	1,000	600	400	2,000	
4	บ้านคอนหัน – คอนเจริญ	1,650	990	660	3,300	
5	บ้านโคกแปะ – นูรพา	250	150	100	500	
6	บ้านโสกยาง	-	-	-	-	ไม่ดำเนินการ
7	บ้านเขวาค้อ	750	450	300	1,500	
8	บ้านโคกยาง	-	-	-	200	ยังไม่จัดส่ง
9	บ้านคงใหญ่	-	-	-	-	ไม่ดำเนินการ
รวม	-	5,865	3,519	2,346	11,930	-

ตารางแสดงปัญหาที่เกิดจากการจัดเก็บค่าบำรุงป่า

จุดที่	ชื่อหมู่บ้านที่ตั้งป้อมยาม	สภาพปัญหา	หมายเหตุ
1	บ้านหนองโจ้ง	- กรรมการเก็บเงินถูกต่อว่า - ชาวบ้านทุกคนมีสิทธิการใช้ประโยชน์จากป่า ไม่ใช่เขตหวงห้าม	
2	บ้านหนองโจด - โลกสะอาด	ไม่มี	
3	บ้านแขวงชัย - คำแย	- การประสานงานของกรรมการ 2 หมู่บ้าน ไม่ดีเท่าที่ควร - กรรมการเก็บเงินถูกต่อว่า	
4	บ้านดอนหัน - ดอนเจริญ	- กรรมการถูกต่อว่า - ทางเข้ามีหนามทางควบคุมยาก	
5	บ้านโลกแปะ - บุรพา	- กรรมการถูกต่อว่า - ป้อมยามถูกทำลาย - หลอดไฟที่ติดตั้งในป้อมยามถูกทุบแตก - วิทยุแก๊งมอเตอร์ไซค์ก่อนการทำลายป้อมยาม	
6	บ้านโสกยาง	-	ไม่ดำเนินการ
7	บ้านเขวาค้อ	- ข่มขู่กรรมการ - ขี้นทุ้งชนกรรมการ - กรรมการถูกต่อว่า	
8	บ้านโลกกลาง	- กรรมการถูกต่อว่า	
9	บ้านคงใหญ่	-	ไม่ดำเนินการ

กิจกรรมที่ 13 กิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่แบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ชุมชนรอบป่าได้รวบรวมสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนเสนอต่อคณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่
2. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่ และใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนากิจการของป่าชุมชนโคกใหญ่
3. เพื่อนำเสนอแผนพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่ ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 5 ตำบล นำเข้าบรรจุในแผนยุทธศาสตร์

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. จัดประชุมชี้แจงการจัดทำโครงการระดับหมู่บ้าน
2. คณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ประชุมจัดทำแผนความต้องการ
3. ทีมวิจัยและคณะกรรมการป่าฯ รวบรวมแผน จัดทำเป็นร่างแผนพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่
4. ประชุม วิเคราะห์ร่างแผนพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่
5. ปรับปรุง ร่างฯ และจัดทำร่างฉบับนำเสนอ เวทีประชาวิจารณ์
6. จัดทำเป็นรูปเล่ม นำเสนอผู้นำหมู่บ้าน จำนวน 200 คน
7. จัดเวทีวิจารณ์ ร่างแผนฯ ลงมตินำไปใช้
8. นำเสนอสู่องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 5 ตำบล

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. ได้ดำเนินการประชุมในวันที่ 24 มิถุนายน 2546 กำหนดให้คณะกรรมการป่าประชุมหารือ รวบรวมแผนจากระดับหมู่บ้าน โดยให้กรรมการหมู่บ้านจัดทำข้อมูลความต้องการขึ้นมา กำหนดส่งภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2546 ทีมวิจัยได้ติดตามเก็บโครงการโดยการนัดหมายให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เนื่องจากกำหนดเดิมนั้นไม่สามารถรวบรวมได้ทั้งหมดจนล่วงหน้าเลยมาถึงการประชุม วันที่ 6 มกราคม 2547 ที่ประชุมมอบหมายให้อาจารย์ สมเกียรติ ตามะปะโน เป็นผู้รวบรวม กำหนดส่งภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2547
2. ได้ดำเนินการวิเคราะห์แผนพัฒนาตำบลทั้ง 5 ตำบล จัดทำแผนพัฒนา 5 ปี เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นและให้เกิดความสอดคล้องกับแผนพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่ที่กำลังจัดทำ
3. เมื่อรวบรวมแผนโครงการจากหมู่บ้านต่าง ๆ องค์กรชุมชน หน่วยงานที่อยู่ในเขตพื้นที่รอบป่ามาจัดเป็นร่าง ๆ นำเสนอที่ประชุม พิจารณาวิเคราะห์ ปรับปรุง จนได้ร่างแผนพัฒนา

ปี 1 ปี และ 3 ปี จากนั้นจัดทำเวทีประชาวิจารณ์ร่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อลงมติเป็นแผนแม่บทนำไปใช้และนำเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ตำบล

อุปสรรคและปัญหา

1. ขาดงบประมาณดำเนินงาน
2. การประสานงานขาดความต่อเนื่อง
3. ภาระกิจมากทำให้เสียเวลาในการดำเนินงาน
4. มีผู้เข้าร่วมประชุมเวทีวิจารณ์น้อยเกินไป

แนวทางแก้ไข

1. จัดหางบประมาณมาสนับสนุน
2. ดำเนินการประสานงาน ติดตามงานอย่างต่อเนื่อง
3. ทำความเข้าใจชี้แจงกับผู้นำท้องถิ่นเพื่อให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในการทำกิจกรรม

ผลการดำเนินงาน

1. ได้วางแผนพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่ 1 ฉบับ
2. ได้แผนพัฒนาป่าชุมชน โคกใหญ่

กิจกรรมที่ 14 กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานการวิจัยต่อสาธารณชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานการวิจัยท้องถิ่น ต่อสาธารณชน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมทีมวิจัย และคณะกรรมการปทุมชนโลกใหญ่
2. จัดเตรียมเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดงาน
3. กำหนดการจัดงาน วัน เวลา สถานที่
4. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
5. จัดนิทรรศการ เผยแพร่งานวิจัย
6. รายงานผล ประเมิน
7. สรุปผล

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. ได้ดำเนินการประชุมหารือ การเข้าร่วมงานออนซอนกลองยาว ชาววาปีปทุม ประจำปี 2547 เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2547 เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานการทำวิจัยของโครงการ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมของปทุมชนโลกใหญ่ด้วย โดยที่ประชุมเห็นพร้อมควรเข้าร่วม กิจกรรมดังกล่าว ซึ่งจะมีขึ้นในระหว่างวันที่ 12 – 16 มีนาคม 2547 ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอ วาปีปทุม โดยมอบหมายให้นายบุญเรือง ขางเครือ ประสานงานกับทางอำเภอเพื่อขอสถานที่ จัดนิทรรศการ มีการนัดหมายประชุมหารือกันอีกในวันที่ 8 มีนาคม 2547 แต่ปรากฏว่ามี ผู้เข้าร่วมประชุมเพียง 7 คนเท่านั้น นายพัลลภ วัฒนจำ ผู้ประสานงานโครงการจึงได้หารือใน ทางประเด็น โดยสรุปกว้างว่าให้ผู้เข้าร่วมประชุมวันนี้ แจกกระดาษข่าวต่างๆ ไปยังกรรมการ ทุกหมู่บ้านให้เข้าร่วมเตรียมงานที่บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอวาปีปทุม ตั้งแต่วันที่ 10 มีนาคม 2547 เป็นต้นไป

2. ได้ประสานงานไปยังศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นมหาสารคาม แจกการเข้าร่วม กิจกรรมดังกล่าว และขอให้เงินงบประมาณของโครงการ จำนวน 10,000 บาท จากนั้น คณะกรรมการและทีมวิจัยได้ร่วมกันจัดเตรียมนิทรรศการตั้งแต่วันที่ 10 มีนาคม 2547 จนถึงสิ้นสุด งานออนซอนกลองยาว ปี 2547

ผลการดำเนินงาน

1. ได้จัดทำเอกสารเผยแพร่โครงการวิจัยเป็นแผ่นพับ จำนวน 200 แผ่น ได้แจกจ่าย ผู้เข้าร่วมชมนิทรรศการทั้งหมด

2. มีผู้สนใจ เข้ามาร่วมชมนิทรรศการและสอบถาม เรื่องราวของงานวิจัยท้องถิ่น เรื่องราวของป่าชุมชนโคกใหญ่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ได้อย่างดี

อุปสรรคปัญหา

1. คณะกรรมการ และทีมวิจัยติดภาระกิจของตัวเอง
2. ไม่มีความพร้อมเท่าที่ควรทั้งนี้เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่มีการจัดกิจกรรมในรูปของนิทรรศการ

3. เงินงบประมาณ

แนวทางแก้ไข

1. จัดการเรื่องประสานงานให้มีความต่อเนื่อง
2. เพิ่มระยะเวลาการเตรียมงานให้นานกว่านี้
3. จัดหางบประมาณ

กิจกรรมที่ 15 กิจกรรมการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลการทำวิจัยมาจัดทำเป็นรูปเล่ม
2. เพื่อจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์เสนอต่อ สก.ว. ภาค

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมทีมวิจัย
2. รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม
3. เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในบางประเด็นและทำการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการดำเนินงาน
4. จัดทำเป็นรูปเล่ม

รายละเอียดการปฏิบัติกิจกรรม

1. ได้ดำเนินการประชุมทีมวิจัยในวันที่ 7 มิถุนายน 2547 เพื่อแบ่งความรับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้นายพัลลภ เป็นผู้จัดเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพิมพ์เอกสารให้คุณนงลักษณ์ และอาจารย์สุพันธ์ รับผิดชอบ และจ้างพิมพ์เพิ่มเติมด้วย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในเบื้องต้นมีปัญหาพอสมควร เนื่องจากขาดความสมบูรณ์ จึงทำให้ระยะเวลาที่กำหนดเดิมถูกเลื่อนออกไป 2-3 ครั้ง การนำเอกสารเข้าไปตรวจแก้ไขก็เต็มไปด้วยความล่าช้า และกำหนด นัดหมาย ให้งานจัดทำรายงานเป็นฉบับสมบูรณ์ เสร็จภายในวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 โดยไม่มีการเลื่อนกำหนดอีก

ผลที่ได้จากการดำเนินงาน

1. ได้รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน 3 เล่ม (เล่มต้นฉบับ)

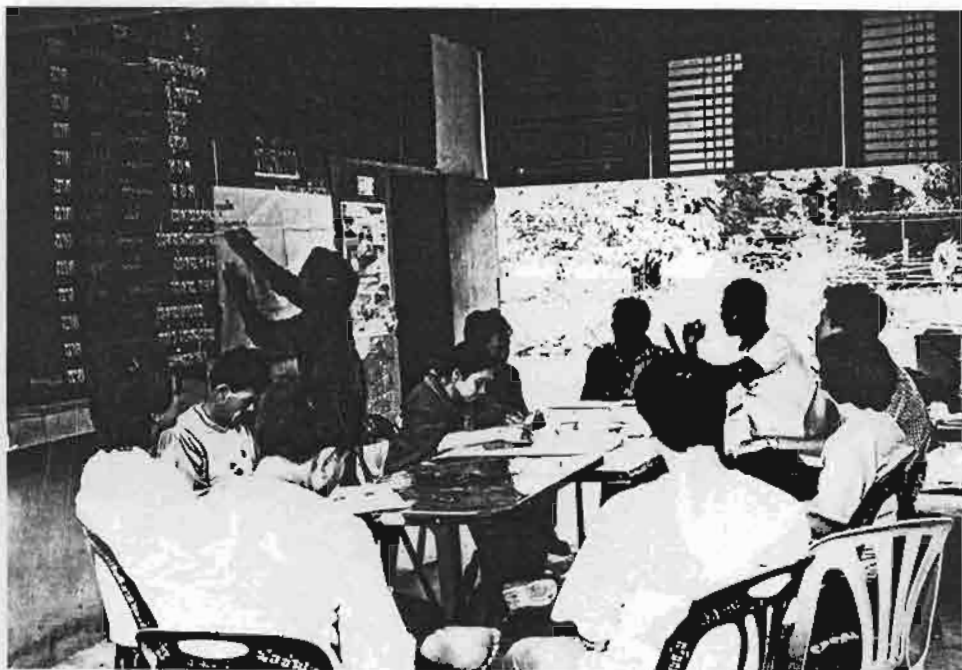
อุปสรรค และปัญหา

1. ทีมวิจัยมีภาระกิจของตัวเองมากเกินไป
2. ผู้ทำวิจัยบางคนไม่เข้าใจการเก็บข้อมูล จึงเกิดความล่าช้า
3. วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ พรินเตอร์ชำรุด
4. ข้อมูลไม่สมบูรณ์

ภาคผนวก ข
ภาพการดำเนินงาน

ภาคผนวก ก
แผนที่

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1

●

